ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 76ον ΑΠΡΙΛΙΟΣ, 1940. Ἀριθ. 4

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΟΝΤΩΣ ΑΝΕΣΤΗ

«Εἰ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν». (Α′ Κορινθ. ιε′. 14).

Μεταξὺ τῶν γεγονότων τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας κεντρικώτατον μὲν καὶ οὐσιωδέστατον εἶναι ὁ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ θάνατος τοῦ Χριστοῦ, σπουδαιότατον δὲ καὶ δυνάμενον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ κορωνὶς καὶ ἐπισφράγισις πάντων τῶν λοιπῶν εἶναι ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις Αὐτοῦ. Διότι τίς ἤθελε πιστεύσει ὡς Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸν ἀληθινὸν πρόσωπον μαστιγωθὲν καὶ ἐμπαιχθὲν καὶ ἐπονειδίστως ἀποθανὸν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ; πόθεν δ᾿ ἤθελε πεισθῇ τις ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τῷ ὄντι ἀπέθανεν οὐχὶ δι᾿ ἑαυτὸν ἀλλὰ διὰ τὰς ἁμαρτίας ἄλλων, καὶ ὅτι οὕτως ἱκανοποίησε διὰ τοῦ θανάτου Αὐτοῦ τὴν Θείαν δικαιοσύνην, ἐὰν ἡ ὑπὸ τὸν θάνατον κατάστασις Αὐτοῦ δὲν ἔληγε ταχέως, καὶ αὐτὸς μὴ ἐπανήρχετο ἐνδόξως εἰς ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν; καὶ πῶς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι Σωτὴρ ἱκανὸς νὰ ***σώζῃ ἐκ τοῦ θανάτου*** τοὺς εἰς Αὐτὸν πιστεύοντας, ἐὰν μὴ πρῶτος Αὐτὸς ἐνίκα τὸν θάνατον ἀνιστάμενος ἐκ τῶν νεκρῶν;

Διὰ τοῦτο ἦτο ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον οἱ πρώτιστοι κήρυκες τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, οἱ Ἀπόστολοι, νὰ εἶχον ἰδεῖ τὸν Κύριον μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν Αὐτοῦ καὶ οὕτως ἐν καλῇ συνειδήσει καὶ μετὰ πολλῶν λεπτομερειῶν νὰ δύνανται νὰ μαρτυρῶσι περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ γεγονότος τούτου. Καὶ διὰ τοῦτο ἐν πάσῃ περιστάσει, καθ᾿ ἣν ἐλάλησαν πρὸς τὸν λαὸν καλοῦντες αὐτὸν εἰς μετάνοιαν καὶ πίστιν ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, εὑρίσκομεν αὐτοὺς φέροντας τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν μαρτυρίαν περὶ τῆς ἀναστάσεως Αὐτοῦ.

Εἰς τὰ τέσσαρα πρῶτα κεφάλαια τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων εὑρίσκονται τέσσαρες ὁμιλίαι τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου· καὶ τῶν τεσσάρων δὲ ὑπόθεσις εἶναι ὅτι ὁ ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ Ἰσραὴλ εἰς θάνατον καταδικασθεὶς Ἰησοῦς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι δι᾿ Αὐτοῦ, ζῶντος ἤδη καὶ ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς καθημένου, κηρύττεται εἰς πάντας μετάνοια καὶ ἄφεσις ἁμαρτιῶν. Τοιοῦτον ἦτο καὶ τοῦ Παύλου τὸ κήρυγμα· διὸ ἔλεγεν, «Ἐὰν ὁ Χριστὸς δὲν ἀνέστη, μάταιον λοιπὸν εἶναι τὸ κήρυγμα ἡμῶν, ματαία δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν».

Τοιαύτης οὔσης τῆς σπουδαιότητος τοῦ γεγονότος τούτου, θὰ ἐξετάσω ἐνταῦθα τὰς ἀποδείξεις, ἐφ᾿ ὧν ἡμεῖς οἱ μεταγενέστεροι στηριζόμενοι δυνάμεθα ν᾿ ἀποδεχθῶμεν δ᾿ ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὄντως ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη· ἔπειτα δὲ θὰ ὑποδείξω διὰ βραχέων εἰς τί πρακτικὸν συμπέρασμα πρέπει νὰ ὁδηγήσῃ ἡμᾶς ἡ βεβαιότης περὶ τῆς ἀληθείας τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως Αὐτοῦ.

Α. ***Ποίαν ἀπόδειξιν τῆς ἀναστάσεως δικαιούμεθα νὰ ἀπαιτῶμεν;*** Πᾶσα ἀλήθεια ἔχει καὶ τὴν ἀνάλογον ἀπόδειξιν. Ἡ μαθηματικὴ ἀλήθεια ἀποδεικνύεται διὰ συλλογισμοῦ, ἔχει ἀπόδειξιν συλλογιστικήν· ἡ φυσικὴ ἀλήθεια ἀποδεικνύεται διὰ πειράματος, ἔχει ἀπόδειξιν πειραματικήν· ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια ἔχει ἀπόδειξιν ἱστορικήν, τὴν διὰ μαρτυριῶν καὶ μνημείων. Οὐδεὶς δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ πειραματικὴν ἀπόδειξιν προκειμένου περὶ ἀληθείας μαθηματικῆς, οὔτε μαθηματικὴν ἀπόδειξιν προκειμένου περὶ ἀληθείας ἱστορικῆς, ἀλλὰ πάντοτε τὴν ἀνάλογον ἀπόδειξιν πρέπει ἕκαστος ν᾿ ἀπαιτῇ.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὖσα ἀλήθεια ἱστορική, ἐπιδέχεται μόνον ἱστορικὴν ἀπόδειξιν. Καὶ θέλομεν ταχέως ἰδεῖ ὅτι ἡ ἀπόδειξις αὕτη εἶναι τοσοῦτον ἰσχυρὰ καὶ ἀναντίρρητος, ὥστε οὐδένα τόπον ἀμφιβολίας ἀφίνει περὶ τοῦ γεγονότος, ἀναγκάζουσα πάντα λογικὸν ἄνθρωπον νὰ κάμψῃ τὸ γόνυ εἰς τὴν Θεότητα Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος, ἅπαξ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ προσενεγκὼν Ἑαυτὸν θυσίαν ὑπὲρ παντὸς ἁμαρτωλοῦ, ἀνέστη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐκ τοῦ τάφου, καὶ ἔκτοτε ζῇ καὶ βασιλεύει, ἕως οὗ τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ Αὐτοῦ πάντες ὑποπόδιον τῶν ποδῶν Αὐτοῦ.

Β. ***Ἀπόδειξις τῆς Ἀναστάσεως.*** Τὴν περὶ τοῦ γεγονότος τούτου ἀπόδειξιν ἀποτελεῖ κυρίως ἡ μαρτυρία τῶν Ἀποστόλων. Ἵνα δ᾿ ἐκτιμήσωμεν προσηκόντως τὴν ἀξίαν μαρτυρίας τινός, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὸν χαρακτῆρα τοῦ μάρτυρος, τὰς περιστάσεις, ἐν αἷς εὑρίσκετο, ὅτε ἐξέφερε τὴν μαρτυρίαν του, καὶ τοὺς καρπούς, οὓς ἐκ τῆς μαρτυρίας αὐτοῦ ἔδρεψεν ἢ προσεδόκα ὅτι ἤθελε δρέψει.

Οἱ Ἀπόστολοι ἀνῆκον πάντες εἰς τὴν κατωτάτην τάξιν τῆς Ἰουδαϊκῆς κοινωνίας, πλὴν τοῦ Παύλου, ὅστις ὅμως βραδύτερον ἐπεστράφη εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἦσαν ἁλιεῖς—ἄνθρωποι ἄμοιροι παιδείας καὶ ἀναπτύξεως, καὶ ὑπὸ πνευματικὴν δ᾿ ἔτι ἔποψιν τοσοῦτον ὀλίγον κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον πεφωτισμένοι, ὥστε ἐθεώρουν μὲν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος (Ματθ. ις.′ 16) καὶ τὸν ὑπὸ τῶν προφητῶν ἐπηγγελμένον Μεσσίαν, ἀνέμενον ὅμως παρ᾿ Αὐτοῦ ὅ,τι καὶ οἱ λοιποὶ σύγχρονοι αὐτῶν Ἰσραηλῖται, δηλ. κοσμικὴν βασιλείαν ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, καθ᾿ ἣν αὐτοὶ ἐκολακεύοντο ὅτι ἔμελλον νὰ καταλάβωσι τὰς πρώτας θέσεις ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν Αὐτοῦ καθήμενοι (Ματθ. κ.′ 20, 21). Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀφ᾿ οὗ ἐπὶ τριετίαν ματαίως περιέμενε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀπεφάσισεν ἐπὶ τέλους νὰ προδώσῃ Αὐτὸν εἰς τοὺς ἐχθροὺς Αὐτοῦ, τοὺς ζητοῦντας τὴν ζωὴν Αὐτοῦ, ἢ ὅπως ἐξαναγκάσῃ οὕτως Αὐτὸν νὰ βασιλεύσῃ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ λάβῃ καὶ αὐτὸς τὸ ἀνῆκον αὐτῷ μέρος τῆς εὐτυχίας, ἢ ὅπως κερδήσῃ χρήματα παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ κορέσῃ τὴν ἀκόρεστον φιλαργυρίαν του—ἤλπιζε δὲ βεβαίως ὅτι θὰ ἐλάμβανε πάμπολλα—οἱ δὲ ἕνδεκα, ἀφ᾿ οὗ ὁ Διδάσκαλος αὐτῶν παρεδόθη, διεσκορπίσθησαν κατ᾿ ἀρχάς, ἐγκαταλιπόντες Αὐτὸν μόνον εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐχθρῶν Αὐτοῦ, δύο δὲ μόνον ἠκολούθησαν Αὐτὸν μέχρι τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, ἀλλὰ καὶ οὗτοι μὲ προφανῆ ἀτολμίαν, ὁ μὲν Ἰωάννης ποιούμενος χρῆσιν παλαιᾶς γνωριμίας μὲ τοὺς ὑπηρέτας τοῦ ἀρχιερέως εἰσῆλθεν ὡς ἁπλοῦς θεατὴς τῶν γινομένων, ὁ δὲ θερμότατος πάντων τῶν ἀποστόλων Πέτρος εἰσῆλθε περιδεὴς διὰ

τῆς μεσιτείας τοῦ Ἰωάννου, καὶ εἰς τὴν πρώτην ἐρώτησιν περὶ τῶν πρὸς τὸν καταδιωκόμενον Ἰησοῦν σχέσεων αὐτοῦ ἐτράπη εἰς ἄρνησιν. Ὁποῖος ἔλεγχος ἀδυναμίας χαρακτῆρος τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων καὶ προθυμοτάτου νὰ καυχηθῇ ὅτι καὶ εἰς θάνατον ἑτοίμως ἤθελεν ἀκολουθήσει τὸν θεῖον Διδάσκαλον! Καὶ ἂν αὐτὸς ἐδείχθη τοιοῦτος, ὁποῖοι ἠδύναντο νὰ ἦναι οἱ λοιποί! Ἀλλ' ἐδείχθησαν ὁποῖοι ἦσαν, διότι οὐδεὶς αὐτῶν οὐδὲ μακρόθεν ἠκολούθησεν Αὐτὸν εἰς τοῦ ἀρχιερέως ἀπαγόμενον πλὴν τῶν δύο μνημονευθέντων, οὐδεὶς δὲ εἰς τὸν σταυρὸν Αὐτοῦ ἐπλησίασε πλὴν τοῦ Ἰωάννου. Ἄνθρωποι λοιπὸν ἀμαθεῖς, ἀγράμματοι, ἀνεπίδεκτοι μεγάλων πραγμάτων καὶ σχεδίων, ἄτολμοι δ' εἰς ὑπερβολήν, οὐδόλως παράδοξον ὅτι μόλις συνῆλθον ἐκ τῆς διασκορπίσεως, κατέφυγον εἰς τὸ ὑπερῷον, ὅπου μετὰ τοῦ Διδασκάλου εἶχον φάγει τὸ τελευταῖον δεῖπνον, καὶ ἔκλεισαν καὶ ἠσφάλισαν καλῶς τὰς θύρας ἐκ φόβου μὴ οἱ Ἰουδαῖοι ἤθελον ἀνεύρει αὐτοὺς καὶ καταδιώξει ὡς κατεδίωξαν μέχρι θανάτου τὸν Διδάσκαλον· οὐδ' ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ εἰς τὸν νοῦν τινος ἐξ αὐτῶν νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ φανῇ εἰς τὰς ὁδούς. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τί ἐγίνετο ἔξω! Οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐκόρεσαν τὸν φθόνον αὐτῶν βλέποντες τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐξεδήλωσαν τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος ἐμπαίζοντες Αὐτὸν ἐν τῇ ἀγωνίᾳ Του, ἐπὶ τέλους προσῆλθον εἰς τὸν Πιλάτον ἵνα ἀπαιτήσωσι νὰ συνθλασθῶσι τὰ σκέλη τῶν σταυρωθέντων καὶ ταφῶσι τὰ πτώματα πρὶν δύσῃ ὁ ἥλιος καὶ ἀρχίσῃ ἡ ἡμέρα τοῦ Σαββάτου. Ἡ αἴτησις αὐτῶν ἐξετελέσθη, ἀλλ' ὀστοῦν τοῦ Χριστοῦ δὲν συνετρίβη, ἀφ' οὗ ἤδη ἦτο νεκρός, ἀλλὰ στρατιώτης ἐκέντησε τὴν πλευρὰν Αὐτοῦ διὰ τῆς λόγχης, καὶ ἐκ τῆς πληγῆς ἔρρευσεν αἷμα καὶ ὕδωρ, ἐξ οὗ σαφῶς ἀπεδεικνύετο ὅτι ὁ σταυρωθεὶς εἶχεν ἀποθάνει, ἀφ' οὗ τὸ ἐν τῷ περικαρδίῳ συσσωρευθὲν αἷμα εἶχεν ἀποσυντεθῇ εἰς τὴν αἱματώδη ὕλην καὶ τὸν ὑδατώδη ὀρρόν. Ὁ Ἰωσὴφ καὶ ὁ Νικόδημος, ἐν κρυπτῷ μαθηταὶ Αὐτοῦ, ἀνέλαβον τὰ τῆς ταφῆς, οἱ δ' ἔνοχοι ἀρχιερεῖς, οἱ καὶ νεκρὸν φοβούμενοι τὸν ἀδίκως καταδιωχθέντα καὶ καταδικασθέντα, ἔσπευσαν νὰ σφραγίσωσι τὸν φράττοντα τὸ μνῆμα αὐτοῦ λίθον, νὰ θέσωσι δὲ καὶ φυλακὴν στρατιωτῶν περὶ αὐτό.

Οὕτω πᾶσα ψευδὴς ἀνάστασις τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατέστη ἀπολύτως ἀδύνατος. Ἐὰν οἱ Ἀπόστολοι ἐκήρυττον δημοσίᾳ ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, ἡ ἀναίρεσις τοῦ κηρύγματος αὐτῶν θὰ ἦτο πρόχειρος· οἱ ἀκούοντες θὰ ἀπήρχοντο εἰς τὸν τάφον καὶ εὑρίσκοντες ἐκεῖ τὸ πτῶμα, θὰ ἐξήλεγχον τῶν κηρύκων τὴν ψευδολογίαν. Ἀλλὰ μὴ ἠδύναντο οἱ Ἀπόστολοι νὰ κλέψωσι τὸ σῶμα κοιμωμένων τῶν φυλάκων; Πρῶτον, εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ Ρωμαῖοι ἦσαν εἰς τὰς φρουρὰς αὐτῶν αὐστηροὶ εἴπερ τινες καὶ ἄλλοι· ἔπειτα καὶ ἂν ἐκοιμῶντο οἱ φύλακες, ἀδύνατον θὰ ἦτο νὰ μὴ ἐξυπνήσωσιν, ἀφ' οὗ τοσοῦτος κρότος καὶ θόρυβος θὰ ἐγίνετο ἐν μέσῳ αὐτῶν, ἵνα κοπῶσι τῶν σφραγίδων τὰ σχοινία καὶ ἀποκυλισθῇ ὁ λίθος, ὁ ὁποῖος ἦτο «μέγας σφόδρα», νὰ ἀπογυμνωθῇ τὸ πτῶμα ἀπὸ τῶν σινδόνων καὶ τοῦ σουδαρίου, καὶ ν' ἀποκομισθῇ ἐκ τοῦ μέσου τῶν φυλάκων. Ἔπειτα, τίς ἐκ τῶν Ἀποστόλων ἢ μαθητῶν ἤθελεν ἀποτολμήσει τὴν κλοπήν; Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Διδασκάλου ἔτυχε νὰ ἦναι

τετυλιγμένος σινδόνα καὶ εὐθὺς ὡς οἱ νεανίσκοι ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπ᾿ αὐτόν, κατέλιπε τὴν σινδόνα καὶ ἀνεχώρησε γυμνὸς (Μάρκ. ιδ´ 51), ἢ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἠκολούθησεν Αὐτὸν μακρόθεν καὶ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἀρχιερέως τρὶς κατ᾿ ἐπανάληψιν ἠρνήθη Αὐτὸν καταναθεματίζων καὶ ὀμνύων;

Ὁ χαρακτὴρ λοιπὸν τῶν Ἀποστόλων ἦτο τοιοῦτος, καὶ αἱ περιστάσεις, ἐν αἷς εὑρέθησαν κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ἦσαν τοιαῦται, ὥστε ἦτο ὅλως ἀδύνατον εἰς αὐτοὺς νὰ ἐπιχειρήσωσι νὰ διαδώσωσι τὴν φήμην ὅτι ὁ εἰς θάνατον καταδικασθεὶς καὶ σταυρωθεὶς Ἰησοῦς ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, ἐὰν τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο ἀληθές. Οὐ μόνον δὲ ἀδύνατον ἦτο νὰ πλάσωσιν ὅτι ἀνέστη, ἐὰν μὴ εἶχεν ὄντως ἀναστῆ, ἀλλ᾿ ἀδύνατον ἦτο καὶ αὐτοὶ νὰ πιστεύσωσιν εἰς μαρτυρίαν ἄλλων ὅτι ἀνέστη, ἐὰν μὴ ἔβλεπον Αὐτὸν πρῶτον ἰδίοις ὀφθαλμοῖς καὶ ἐψηλάφουν Αὐτὸν μὲ τὰς ἰδίας αὐτῶν χεῖρας. Ὅτε αἱ γυναῖκες, αἱ ἀπελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον τῇ Κυριακῇ λίαν πρωΐ, ἦλθον πρὸς αὐτούς, λέγουσαι ὅτι εἶδον ὀπτασίαν ἀγγέλων καὶ τὸν τάφον κενόν, οἱ Ἀπόστολοι ἠπίστουν πρὸς αὐτάς, καὶ ἐφάνησαν φλυαρία οἱ λόγοι αὐτῶν (Λουκ. κδ.´ 11), ἕως οὗ εἶδον Αὐτὸν ἰδίοις ὀφθαλμοῖς εἰσελθόντα εἰς τὸ ὑπερῷον, ὅπου ἐκάθηντο πεφοβισμένοι τῶν θυρῶν κεκλεισμένων καὶ ἤκουσαν τὴν φωνὴν Αὐτοῦ· καὶ ὅμως πάλιν, ὅτε μετὰ ταῦτα συνήντησεν αὐτοὺς ἐν Γαλιλαίᾳ, τινὲς μὲν ἐξ αὐτῶν προσεκύνησαν Αὐτόν, ἄλλοι δὲ ἐδίστασαν (Ματθ. κη.´ 17), δυσπιστοῦντες εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ὅρασιν, ἕως οὗ καὶ ἐψηλάφησαν Αὐτόν, καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν, ὅτε καὶ ἐπείσθησαν ὅτι πνεῦμα ἢ φάντασμα σάρκα καὶ ὀστέα δὲν ἔχει ὡς εἶχεν αὐτὸς (Λουκ. κδ.´ 36 - 42). Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ τοσοῦτον νωθροὶ καὶ βραδεῖς εἰς τὸ νὰ πιστεύσωσι γεγονὸς ἱκανοποιοῦν τὰ πρὸς τὸν Διδάσκαλον θερμὰ αἰσθήματά των, πῶς ἠδύναντο νὰ διαδώσωσι τὴν περὶ Αὐτοῦ φήμην, ἐὰν ἦτο ψευδής! Ἀλλὰ μάλιστα καὶ ἀφ᾿ οὗ ἐβεβαιώθησαν ἐξ αὐτοψίας ὅτι ὁ Κύριος αὐτῶν ἀνέστη ἐκ νεκρῶν καὶ ἔζη, δὲν ἐνόμισαν ἀναγκαῖον νὰ διαδώσωσιν ὅσα ἐγίνωσκον, ἀλλ᾿ ἐπίστευσαν ὅτι ἡ ἀποστολικὴ αὐτῶν περίοδος ἔληξε, καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὴν λίμνην τῆς Γαλιλαίας, ἵνα ἐξασκήσωσι τὸ πρῶτον αὐτῶν ἐπάγγελμα, τὸν ἁλιείαν· μόνον δὲ κατὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου, ὅτε ἔλαβον ρητὴν παραγγελίαν παρ᾿ Αὐτοῦ ν᾿ ἀπέλθωσι καὶ μαθητεύσωσιν εἰς Αὐτὸν πάντα τὰ ἔθνη καὶ ρητὴν διαβεβαίωσιν τῆς μετ᾿ αὐτῶν διηνεκοῦς Αὐτοῦ παρουσίας, ἐνεψυχώθησαν καὶ τὴν δωρεὰν τοῦ Πνεύματος λαβόντες κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἤρξαντο κηρύττοντες τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ἀνάστασιν.

Οὕτω σαφῶς καταδείκνυται ὅτι ἡ μαρτυρία τῶν Ἀποστόλων περὶ τῆς ἀναστάσεως εἶναι ***μαρτυρία ἀληθής,*** μὴ ὑποκειμένη εἰς μηδεμίαν δικαίαν ἀμφισβήτησιν ἢ ἀμφιβολίαν. Τὸ συμπέρασμα δὲ τοῦτο ἔτι μᾶλλον ἑδραιοῦται ἐκ τῆς παρατηρήσεως ὅτι ὁ ἠθικὸς χαρακτὴρ τῶν Ἀποστόλων ἦτο τοιοῦτος, ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ πλάσωσιν ἢ εἴπωσι ψεῦδος· εἰς ἁπάσας αὐτῶν τὰς διδασκαλίας φαίνονται λέγοντες τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν· δὲν κολακεύουσι τοὺς ἀκροατὰς αὐτῶν οὐδὲ παριστάνουσιν ἑαυτοὺς ὡς ὑπερανθρώπως ἁγίους ἢ τελείους, ἀλλ᾿ ἐν πᾶσιν ἀκολουθοῦσι τὴν ἠθικὴν τοῦ Διδασκάλου, τελειοτέρα τῆς ὁποίας ἀδύνατον νὰ ἐπινοηθῇ ἄλλη. Ἄνθρωποι λοιπὸν ἠθικῶς αὐστηροὶ ὑπὸ πᾶσαν

ἔποψιν καὶ κήρυκες τῆς αὐστηροτάτης ἠθικῆς νὰ πλάσωσι τὸ μέγιστον τῶν ψευδολογημάτων, ἵνα δοξάσωσι ξένον πρόσωπον, εἶναι ἠθικὸν τερατούργημα. Ἔπειτα ποῖα ἠδύναντο νὰ ἦναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ψευδολογίας αὐτῶν; Μὴ ἠδύναντο ν᾽ ἀναμένωσι πλούτη ἢ δόξαν ἢ τιμὰς ἢ ἀνάπαυσιν ἢ ἡσυχίαν; Οὐδὲ νὰ ἐλπίσωσί ποτε τοιαῦτα ἠδύναντο· διότι ἐγίνωσκον ὅτι οἱ σταυρώσαντες τὸν Ἰησοῦν ἤθελον καταδιώξει ἀπηνέστατα τοὺς φέροντας πάλιν εἰς τὸ μέσον τὸ μισητὸν Αὐτοῦ ὄνομα· ἐγίνωσκον ὅτι ὁ εὐέξαπτος ὄχλος ἤθελε μὲ πρώτην εὐκαιρίαν λιθοβολήσει ἐκείνους, οἵτινες ἤθελον τολμήσει νὰ ἐλέγξωσι τὴν φονικὴν αὐτῶν πρᾶξιν ὡς ***θεοκτονίαν***· ἐγίνωσκον ὅτι ἐὰν μέχρι τότε εἶχον τιμήν τινα παρὰ τῷ λαῷ ὡς μαθηταὶ καὶ εὐνοούμενοι Ἐκείνου, ὅστις περιήρχετο πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν διδάσκων καὶ εὐεργετῶν καὶ θεραπεύων, τώρα ἤθελον ἔχει ὄνειδος ἀτελεύτητον καὶ ἀτιμίαν ὡς οἱ θρησκευτικοὶ ὀπαδοὶ Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ἐνεπαίχθη καὶ ἐνεπτύσθη καὶ ἐκολαφίσθη ὑπὸ Ἰουδαίων καὶ Ρωμαίων καὶ ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ μεταξὺ δύο λῃστῶν ὡς ἄνθρωπος κακοποιός. Καὶ ὄντως εὐθὺς ὡς ἤνοιξαν τὸ στόμα αὐτῶν ἵνα κηρύξωσι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, οἱ ἱερεῖς ἐπέβαλον ἐπ᾽ αὐτοὺς τὰς χεῖρας, καὶ ταχέως ἤρχισαν αἱ φυλακίσεις καὶ οἱ ῥαβδισμοὶ καὶ οἱ διωγμοὶ καὶ αἱ παντοειδεῖς κακώσεις (Πράξ. δ.′ 1-22, ε.′ 17-42). Ἀλλὰ τί ἔλεγον ἐκεῖνοι; «Ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ λαλῶμεν ὅσα εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν» (Πράξ. δ.′ 20).

Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν οἱ μάρτυρες, οἱ μαρτυρήσαντες τότε καθ᾽ ἅπαντα τὸν γνωστὸν κόσμον περὶ τοῦ γεγονότος τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοιαύτη ἡ μαρτυρία, ἣν διὰ τῶν ἰδίων παθημάτων, θυσιῶν καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς των προθυμότατα καὶ εἰλικρινέστατα ὑπεστήριξαν, καὶ ἥτις ὑπὸ τῶν συγχρόνων πιστευθεῖσα κατῆλθε μέχρις ἡμῶν καὶ ἤδη προβάλλεται εἰς τὴν κρίσιν ἡμῶν. ***Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι γεγονὸς μεμαρτυρημένον ὑπό τε τῶν περιστάσεων καὶ ὑπὸ τῶν εἰδικῶν αὐτοῦ μαρτύρων,*** τῶν Ἀποστόλων, τοσοῦτον σαφῶς καὶ λεπτομερῶς, ὥστε δὲν ὑπάρχει ἱστορικὸν γεγονὸς οἱονδήποτε, τὸ ὁποῖον νὰ ἦναί τις λογικῶς ὑπόχρεως ν᾽ ἀποδεχθῇ τοσοῦτον, ὅσον τὸ γεγονὸς τοῦτο. Διὰ ταῦτα ἂς ἐμμένωμεν στερεοὶ καὶ ἀκλόνητοι εἰς τὴν πίστιν ἡμῶν εἰς Ἐκεῖνον, ***ὁ ὁποῖος ἐσταυρώθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ ἀνέστη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.***

Ἀλλά, δύναταί τις νὰ ἐρωτήσῃ, ***τίς ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ;*** Ἐὰν ἔπρεπε νὰ ζῇ, διὰ τί νὰ ἀποθάνῃ; Ἐὰν ἔπρεπε νὰ ἀποθάνῃ, διὰ τί νὰ ἀναστῇ ἐκ τῶν νεκρῶν! Ἡ ἀπάντησις εἶναι εὔκολος καὶ ἀποτελεῖ μέρος ἀναπόσπαστον αὐτῶν τῶν θεμελιωδεστάτων ἀληθειῶν τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας. Διότι ὁ Χριστὸς δὲν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον μόνον ἵνα διδάξῃ, οὐδὲ μόνον ἵνα καταλίπῃ εἰς ἡμᾶς καλὸν παράδειγμα βίου αὐστηροῦ καὶ συνεποῦς, ἀλλὰ πρὸ πάντων, ἵνα ἀποθάνῃ διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ ἱκανοποιήσῃ τὴν Θείαν δικαιοσύνην. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἦναι ἡ ἱκανοποίησις πλήρης, ἔπρεπεν ἡ ποινὴ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν, ἣν ἐκεῖνος ὑπέστη, νὰ λήξῃ, νὰ λάβῃ τέλος· ἐπειδή, ἐὰν ἐσυνεχίζετο ἡ ποινή, τοῦτο θὰ ἦτο σημεῖον ὅτι ἡ ἱκανοποίησις δὲν εἶχε συντελεσθῇ, δὲν ἦτο πλήρης καὶ ἐπαρκής. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦτο ποινὴ διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ ποινὴ ἐπαρκής, δὲν ἠδύνατο νὰ

ἐξακολουθῇ ἡ ὑπὸ τὸν θάνατον κατάστασις Αὐτοῦ συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀπολύτου δικαιοσύνης. Διὰ τοῦτο λέγομεν ὅτι ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι πιστοποίησις ὅτι ἡ Θεία δικαιοσύνη ἀπεδέξατο τὸν θάνατον Αὐτοῦ ὡς ποινὴν ἱκανοποιοῦσαν αὐτὴν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν παντὸς ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέγει: «Ἐὰν ὁ Χριστὸς δὲν ἀνέστη, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν· ἔτι εἶσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν» (Κορινθ. Α.′ ιε.′ 17). Διότι, ἐὰν μὴ ἀνίστατο, ἡ Θεία δικαιοσύνη ἤθελε διατελεῖ ἄνευ ἱκανοποιήσεως, καὶ οὐδενὸς ἀνθρώπου αἱ ἁμαρτίαι θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ συγχωρηθῶσιν.

«Ἀλλὰ τώρα ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν· ἔγεινεν ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων!»

(Χριστ. Μελέται, Α′. σ. 33-47) **† Ξ. Π. Μόσχου.**

Η ΑΡΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

(Ἰωάν. ιη′. 25).

Ἡ ὑπὸ τοῦ Πέτρου τριπλῆ ἄρνησις τοῦ Κυρίου αὐτοῦ εἶναι ἓν ἐκ τῶν ὀλίγων ἐπεισοδίων, ἅτινα ἐξιστοροῦνται λεπτομερῶς ὑπὸ ὅλων τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν καὶ μὲ ἀξιοσημείωτον συμφωνίαν εἰς τὰς λεπτομερείας.

Ἡ πρώτη ἄρνησις τοῦ Πέτρου ἦτο μία ἀπὸ ἐκείνας τὰς ἀσυναισθήτους ἁμαρτίας, ἃς διαπράττομεν πρὸ τοῦ νὰ ἀντιληφθῶμεν ἀκριβῶς τί πράττομεν. Ἡ παρατήρησις τῆς δούλης εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως ἦτο ὡς εἶδος παγῖδος, τὴν ὁποίαν δὲν διέκρινεν ἐγκαίρως ὁ Πέτρος. Ἦτο εἷς ἐξ ἐκείνων τῶν αἰφνιδίων πειρασμῶν, οἵτινες μᾶς εὑρίσκουν ἀπροετοιμάστους. Καὶ ὁ Πέτρος ἐνέπεσεν εἰς τὴν παγῖδα ταύτην. Βεβαίως ἐὰν ἦτο ἀπολύτως ἀφιερωμένος καὶ εἶχε τελείαν ψυχικὴν ἠρεμίαν, θὰ τὴν ἀπέφευγεν. Ἀλλ᾽ ὅλοι γνωρίζομεν πόσον εὔκολον εἶναι, εἰς μίαν αἰφνιδίως παρουσιαζομένην περιπλοκήν, νὰ ἐκλέξωμεν τὴν εὐκολωτέραν διέξοδον, καὶ νὰ εἴπωμεν, ὡς ὁ Πέτρος: «Δὲν ἐξεύρω τί λέγεις». Κατόπιν δὲ εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ ἀνακαλέσωμεν τὴν ἀπάντησίν μας ταύτην καὶ νὰ ἀποφύγωμεν τὰς συνεπείας τοῦ πρώτου αὐτοῦ παραπατήματος, ὅταν ἔλθῃ ἡ δευτέρα προσβολή.

Καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Πέτρου ἡ δευτέρα αὕτη ἐπίθεσις δὲν ἐβράδυνε νὰ παρουσιασθῇ. Σχεδὸν εὐθὺς ἑτέρα δούλη εἶπε περὶ αὐτοῦ εἰς τοὺς παρεστῶτας: «Καὶ οὗτος ἦτο μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου», καὶ πάλιν ὁ Πέτρος ὑπεχώρησε. Καὶ μετ᾽ ὀλίγον κάποιος, ὅστις τὸν εἶχεν ἴδει κατὰ τὴν σύλληψιν τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸν κῆπον τῆς Γεθσημανῆ, ἀπηύθυνε πρὸς αὐτὸν ἀπ᾽ εὐθείας τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, καὶ πάλιν ὁ Πέτρος ἠρνήθη, μεθ᾽ ὅρκου μάλιστα καὶ ἀναθέματος. Καὶ εὐθὺς ἔκραξεν ὁ ἀλέκτωρ, ὡς φωνὴ καταδίκης εἰς τὰ ὦτα τοῦ Πέτρου.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ἀφηγούμενος τὴν τριπλῆν ταύτην ἄρνησιν τοῦ Πέτρου, φαίνεται ἀκολουθῶν διπλῆν σκέψιν. Ζητεῖ πρῶτον νὰ ἀντιπαραβάλῃ τὴν ἤρεμον εὐστάθειαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἐνῷ ἐσύρετο πρὸς τὰ βασανιστήρια καὶ τὸν θάνατον, μὲ τὴν νευρικὴν ταραχὴν καὶ ἀστάθειαν τοῦ Πέτρου, ὅστις

ἐπὶ τέλους δὲν εἶχε νὰ φοβηθῇ τίποτε ἄλλο εἰμὴ τὸ πολὺ τὸν χλευασμὸν καὶ τὰ σκώμματα. Καὶ μᾶς παρουσιάζει ἀλληλοδιαδόχως ὁ Ἰωάννης δύο εἰκόνας—τοῦ Ἰησοῦ ἱσταμένου μὲ δεδεμένας τὰς χεῖρας εἰς τὴν αἴθουσαν ταῦ Ἄννα, καὶ τοῦ Πέτρου, ὅστις ἐθερμαίνετο εἰς τὴν ἀνθρακιὰν κάτω εἰς τὴν αὐλήν. Δεύτερον, ὁ Ἰωάννης φαίνεται ζητῶν νὰ εὕρῃ κἄποιον ἐλαφρυντικὸν διὰ τὸν Πέτρον καὶ νὰ δείξῃ πόσον εὔκολον ἦτο διὰ τὸν Πέτρον νὰ ἐμπέσῃ εἰς τὴν παγῖδα. Διὰ τοῦτο διατυπώνει σαφῶς τὰς ἐρωτήσεις, αἵτινες ἀπηυθύνθησαν πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν καὶ παραλείπει νὰ ἀναφέρῃ τοὺς ὅρκους καὶ τὰ ἀναθέματα, ἅτινα ἀναγράφει ὁ Μάρκος (καθ᾿ ὑπαγόρευσιν, ὡς πιστεύεται, αὐτοῦ τοῦ Πέτρου). Ὁ Ἰωάννης δὲν ἤθελε νὰ ἀμαυρώσῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ συμμαθητοῦ του, ἀλλὰ μόνον νὰ μᾶς διδάξῃ πόσον εὔκολον εἶναι νὰ ἐξολισθήσῃ τις εἰς ἄρνησιν τοῦ Κυρίου του.

Πᾶς ὅστις διῆλθε διὰ παρομοίας δοκιμασίας θὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν διαφοράν, ἥτις ὑπῆρχε μεταξὺ τοῦ πρώτου ἐρωτήματος τῆς δούλης πρὸς τὸν Πέτρον καὶ ἥτις διηυκόλυνε τὴν πρώτην του ἄρνησιν: «Μήπως καὶ σὺ ἦσαι ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ ἀνθρώπου τούτου;» Τὸ νὰ ἀπαντήσῃ «Ὄχι» ἦτο τόσον εὔκολον, δι᾿ οἱονδήποτε ζητοῦντα ἁπλῶς νὰ ἀποφύγῃ τὸ ζήτημα. Τὸ δεύτερον ἐρώτημα ἦτο παρόμοιον, καὶ πάλιν ὁ Πέτρος ἔδωκε τὴν αὐτὴν ἀπάντησιν. Ἀλλ᾿ ἐπηκολούθησεν εὐθὺς τὸ τρίτον ἐρώτημα, τὸ ὁποῖον ἦτο μία θετικὴ καὶ κατηγορηματικὴ δήλωσις καὶ ὄχι ἐρώτημα, ἐκ μέρους ἑνὸς συγγενοῦς τοῦ δούλου, τοῦ ὁποίου ὁ Πέτρος εἶχεν ἀποκόψει τὸ ὠτίον: «Δὲν σὲ εἶδον ἐγὼ ἐν τῷ κήπῳ μετ᾿ αὐτοῦ;» Καὶ ὁ Πέτρος, ἀφοῦ δὶς ἤδη εἶχε δηλώσει ἄρνησιν, δὲν ἐτόλμησε νὰ ἀνακαλέσῃ καὶ ἠρνήθη καὶ διὰ τρίτην φορὰν τὸν Κύριόν του. Ἦτο ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπεχώρει ἀπέναντι ἀπειλῶν καὶ κινδύνων, ἐφοβεῖτο ὅμως τοὺς ἐμπαιγμοὺς καὶ τὴν χλεύην τῶν ἀνθρώπων. Ἦτο ἕτοιμος νὰ ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ Διδασκάλου του καὶ ὅταν ἐγένετο ἡ σύλληψις Αὐτοῦ, ὁ Πέτρος ἔσπευσε νὰ σύρῃ τὴν μάχαιραν ἵνα Τὸν προστατεύσῃ. Ἀλλ᾿ ὅταν εὑρέθη εἰς ἄλλο περιβάλλον—ὄχι εἰς τὴν φλογερὰν ἔξαψιν, ἥτις διεγείρει εἰς ἡρωϊσμόν, ἀλλ᾿ εἰς τὴν ψυχρὰν ἀτμόσφαιραν ἑνὸς ἡσύχου κύκλου ὑπηρετῶν θερμαινομένων περὶ τὴν ἀνθρακιάν, ἐνώπιον μιᾶς εἰρωνικῆς δούλης καὶ ἑνὸς χλευαστοῦ ὑπηρέτου, καὶ μάλιστα περὶ τὴν αὐγήν, μετὰ μίαν νύκτα πλήρη ἐξαντλητικῶν συγκινήσεων—τότε ὁ Πέτρος δὲν εὗρε τὸ ψυχικὸν σθένος νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τοῦ Πονηροῦ.

Ὅταν οὕτω πως παρασυρώμεθα εἰς τὴν ἀπάρνησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι δὲν καταβάλλομεν ὅλην τὴν ψυχικὴν ἡμῶν δύναμιν ἢ ἐκ τοῦ ὅτι στηριζόμεθα μόνον εἰς τὰς ἰδίας ἡμῶν δυνάμεις. Ἐὰν δὲν καταβάλωμεν ὅλην μας τὴν δύναμιν, τοῦτο εἶναι ἀπόδειξις ὅτι ἡ πίστις μας δὲν εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυρά, ὥστε νὰ διευθύνῃ πάντοτε τὴν θέλησιν καὶ τὴν ψυχήν μας. Ἐὰν ἐξ ἄλλου εὑρίσκωμεν ὅτι αἱ ἴδιαί μας δυνάμεις εἶναι ἀνεπαρκεῖς πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ πειρασμοῦ, τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ἡ πίστις μας εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυρὰ ὥστε νὰ μᾶς κάμνῃ νὰ καταβάλωμεν προσπάθειαν, ἀλλ᾿ ὄχι ἀρκετὰ ἰσχυρὰ ὥστε νὰ ζητήσῃ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Ἐφ᾿ ὅσον λοιπὸν ἡ πίστις μας δὲν εἶναι τελεία, ἔχομεν ἀνάγκην, εἰς στιγμὰς ἐκτάκτως δυσχερεῖς καὶ πειρασμοὺς ἐκτάκτως

ἰσχυρούς. νὰ καταφεύγωμεν πρὸς τὸν Θεὸν ζητοῦντες διὰ ἐνθέρμου προσευχῆς τὴν ἐνίσχυσιν Αὐτοῦ.

Ἑπομένως πᾶσα ἀποτυχία ἡμῶν εἰς τὰ πρὸς τὸν Θεὸν καθήκοντα εἶναι ἔνδειξις ἐλλείψεως πίστεως καὶ λησμοσύνης τῶν πρὸς τὸν Θεὸν δεσμῶν. Πᾶσα δὲ τοιαύτη ἀποτυχία πρέπει νὰ μᾶς κάμνῃ νὰ καταφεύγωμεν ἐκ νέου πρὸς Αὐτὸν καὶ οὕτως αἱ πτώσεις μας δύνανται νὰ μᾶς κάμουν νὰ αὐξάνωμεν εἰς τὴν Θείαν χάριν.

Διὰ νὰ εὕρωμεν βοήθειαν καὶ ἐνθάρρυνσιν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον τὸν πνευματικόν, ἂς ἀνατρέξωμεν εἰς τὸ 13ον καὶ 14ον κεφάλαιον τοῦ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου, ὅπου ὁ Κύριος ἡμῶν, ὅστις βλέπει καθαρὰ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Πέτρου, προλέγει εἰς αὐτὸν τὴν ἄρνησίν του καὶ παρέχει εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους μαθητὰς καταλλήλους συμβουλάς. «Ἂς μὴ ταράττηται ἡ καρδία σας· πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε». Ἡ ζωή μας εἶναι σταδιοδρομία δύσκολος εἰς τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδόν. Ὁ Κύριος μᾶς καλεῖ νὰ ἀγωνισθῶμεν τὸν καλὸν ἀγῶνα πρὸς τὴν τελειότητα, «πρὸς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Φιλιππ. γ΄. 14). Γνωρίζει ὁ Κύριος τὸ ἀσθενὲς ἡμῶν καὶ ὅτι δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ φθάσωμεν διὰ μιᾶς εἰς τὴν Χριστιανικὴν τελειότητα. Διὰ τοῦτο παρέχει εἰς ἡμᾶς κατὰ διαλείμματα ἐπὶ τοῦ δρόμου μας σταθμοὺς ἀναψυχῆς, ὅπου δυνάμεθα νὰ ἀντλήσωμεν νέας δυνάμεις πνευματικάς, νὰ ἀναμετρήσωμεν τὰ ὅσα ἤδη ἐπραγματοποιήσαμεν εἰς τὴν Χριστιανικήν μας σταδιοδρομίαν καὶ νὰ ἐπεκταθῶμεν πρὸς τὰ ἐμπρὸς μὲ νέον ζῆλον, νέον θάρρος, νέαν ἀφιέρωσιν. Ὅπως ὑπεσχέθη τότε κατὰ τὸ τελευταῖον δεῖπνον εἰς τοὺς μαθητὰς Αὐτοῦ νὰ στείλῃ τὸν Παράκλητον, ἵνα τοὺς ὁδηγήσῃ εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, οὕτω καὶ εἰς ἡμᾶς ὑπόσχεται καὶ δίδει τὸν αὐτὸν Παράκλητον, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ἵνα μᾶς ἐνισχύῃ, φωτίζῃ, ὁδηγῇ καὶ προφυλάττῃ κατὰ τὴν σταδιοδρομίαν μας ἐν τῷ κόσμῳ.

Τὸ παράδειγμα τοῦ Πέτρου πρέπει νὰ μᾶς ἐλέγχῃ, νὰ μᾶς καθιστᾷ προσεκτικοὺς εἰς τοὺς πειρασμούς. Ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ μᾶς ἐνθαρρύνῃ ἀπείρως. Ὁ δειλὸς αὐτὸς μαθητής, ὅστις τρὶς κατὰ συνέχειαν ἠρνήθη τὸν Διδάσκαλόν του φοβηθεὶς τὰς εἰρωνείας καὶ τὰ σκώμματα ὀλίγων ὑπηρετῶν, μετ᾽ ὀλίγον ἐμφανίζεται ἀτρόμητος κῆρυξ τοῦ Εὐαγγελίου ἐνώπιον τῶν χιλιάδων τῆς Πεντηκοστῆς, καὶ ἄκαμπτος ἐνώπιον τῶν ἀπειλῶν τῶν ἀρχιερέων καὶ ἀρχόντων τοῦ λαοῦ. Καὶ ἐν τέλει ἐδόξασε τὸν Κύριόν του διὰ τοῦ μαρτυρικοῦ του θανάτου. Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὁσονδήποτε ἀσθενεῖς καὶ ἂν ἤμεθα, δυνάμεθα διὰ τῆς πίστεως καὶ ἀφιερώσεώς μας εἰς τὸν Χριστὸν νὰ δοξάσωμεν Αὐτὸν διὰ τῆς ζωῆς καὶ διὰ τοῦ θανάτου ἡμῶν.

Ρ.

— *Ἐὰν δὲν πραγματοποιῶμεν εὐθὺς τὰς καλάς μας ἀποφάσεις, ἂς μὴ ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ ἐμπορέσωμεν νὰ τὰς πραγματοποιήσωμεν ἀργότερον· διότι ἢ θὰ τὰς παρασύρῃ τὸ ρεῦμα τῶν κοσμικῶν φροντίδων ἢ θὰ τὰς σκεπάσῃ ὁ βοῦρκος τῆς ὀκνηρίας. Μία ἀγγλικὴ παροιμία λέγει: «Ἡ κόλασις εἶναι πλακοστρωμένη μὲ καλὰς ἀποφάσεις, ποὺ δὲν ἐξετελέσθησαν!»*

Η ΕΛΚΥΣΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΟΥ ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΥ

«Καὶ ἐγώ, ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, θέλω ἑλκύσει πάντας πρὸς ἐμαυτόν». (Ἰωάν. ιβ' 32).

Οἱ λόγοι, οἵτινες ἀκολουθοῦν εἰς τὸ ἀνωτέρω ἐδάφιον, δὲν ἀφίνουν καμμίαν ἀμφιβολίαν ὡς πρὸς τὴν ἔννοιάν του. «Τοῦτο δὲ ἔλεγεν», ἐξηγεῖ ὁ Εὐαγγελιστής, «δεικνύων μὲ ποῖον θάνατον ἔμελλε νὰ ἀποθάνῃ». «Ἐὰν προσηλωθῶ ἐπὶ τοῦ ξύλου καὶ ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, τότε θέλω ἑλκύσει πάντας πρὸς ἐμαυτόν». Αὐτὴ ἦτο ἡ ἔννοια τῶν λόγων τοῦ Κυρίου.

Μία ἐπιθυμία κατεῖχε τὴν ψυχὴν Αὐτοῦ: Νὰ κερδήσῃ ψυχάς. Μὲ ἕνα σκοπὸν ἐξεκίνησεν ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς καὶ κατῆλθεν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τῆς ὀργῆς καὶ κατάρας: Ὁ σκοπὸς αὐτὸς ἦτο νὰ προσελκύσῃ τὸν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν Ἅγιον Θεόν. Τὸ ἔργον Του ἦτο νὰ γεφυρώσῃ τὸ χάσμα, νὰ κρημνίσῃ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ. Τὴν ἐπιθυμίαν του αὐτὴν ὁ Κύριος διεκήρυξεν ἐπανειλημμένως, προσκαλῶν τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἔλθουν πλησίον Του. «Ἔλθετε πρός με, πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι». «Ἔλθετε, ἔλθετε πρὸς Ἐμέ», ἦτο ἡ συνεχὴς καὶ ἐπίμονος πρόσκλησίς Του. Ἡ ἀγάπη δὲν ὑποφέρει χωρισμόν. Ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ δὲν ὑποφέρει νὰ βλέπῃ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων νὰ πλανῶνται μακράν. Θέλει ὅπου εὑρίσκεται Αὐτὸς νὰ εὑρίσκωνται καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ἀγαπᾷ. «Θέλω, εἶπεν, ὅπου εἶμαι ἐγὼ νὰ ἦναι καὶ ἐκεῖνοι μετ' ἐμοῦ. Εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς εἶμαι. Εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς ἐπιθυμῶ νὰ εἶναι. Δόξαν ἐὰν ἔχω, ἐπιθυμῶ νὰ τὴν βλέπουν. Πλοῦτον ἐὰν ἔχω, ἐπιθυμῶ νὰ τὸν ἀπολαμβάνουν». Ἡ ἀγάπη χωρισμὸν δὲν ὑποφέρει. Ἀλλὰ πῶς νὰ τοὺς ἑλκύσῃ; Ἰδοὺ ἐκτείνει τοὺς οὐρανοὺς διὰ νὰ διηγηθοῦν τὴν δόξαν Του, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι δὲν ἑλκύονται. Στολίζει τὸ στερέωμα καὶ σκορπίζει ἀφθόνως ἀγαθά, ἀλλ' ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου ἔχει σκληρυνθῆ τόσον πολύ, ἡ ὅρασίς του ἔχει τόσον σκοτισθῆ, ὥστε δὲν ἐμπορεῖ νὰ διακρίνῃ τὴν ἀγάπην Του. Γεμίζει τοὺς ἀγροὺς μὲ κρῖνα, τὸν ἀέρα μὲ πτηνά, διὰ νὰ δείξῃ πόσον φροντίζει δι' ὅλα τὰ πλάσματά Του, ἀλλ' ἡ ἁμαρτία ἔχει τυφλώσει τόσον πολὺ τὸν ἄνθρωπον ὥστε ἀδυνατεῖ νὰ ἴδῃ. Ἐνδύει τὰ ἀγριολούλουδα μὲ λαμπρὰν στολὴν ἣν ζηλεύουν καὶ οἱ μεγιστᾶνες, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐξακολουθεῖ νὰ ἦναι ἀγνώμων. Οὔτε ἡ ὡραιότης τῆς δημιουργίας, οὔτε ἡ δύναμις καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ ἥτις φανερώνεται εἰς τὴν φύσιν καθημερινῶς, τὸν ἑλκύει. Καὶ ὅμως ἡ ἐπιθυμία τοῦ Χριστοῦ εἶναι νὰ μᾶς σύρῃ πρὸς Ἑαυτόν. Ἡ ἀγάπη Του ἦτο ἀποφασισμένη νὰ τὸ κάμῃ. Δι' αὐτὸ ἦλθεν ὁ ἴδιος εἰς τὸν κόσμον. Καὶ τίς δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν ἑλκυστικὴν δύναμιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἰ. Χριστοῦ; Εἶναι τὸ «ἄνθος τοῦ Σαρὼν καὶ τὸ κρῖνον τῶν κοιλάδων». Ἡ ζωή Του, ἡ διδασκαλία Του ἦσαν ἀπαράμιλλοι. Οἱ ἄνθρωποι Τὸν ἔβλεπον ἐνεργοῦντα τὰς εὐεργεσίας καὶ ἔλεγον; «Εἴδομεν θαυμάσια πράγματα σήμερον» Τὰ παιδία ἔτρεχον πλησίον Του διὰ νὰ λάβουν εὐλογίας. Οἱ ἀσθενεῖς, οἱ κουρασμένοι, ἔσπευδον ὁπουδήποτε ἠκούετο ὅτι εὑρίσκετο. Πάντες εἱλκύοντο ἀπὸ τὴν μαγνητικὴν ἀκτινοβολίαν τῆς προσωπικότητός

Του. Καὶ οἱ ἐχθροί Του ἀφωπλίζοντο ἐν τῇ παρουσίᾳ Του. «Οὐδέποτε ἐλάλησεν ἄνθρωπος ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος» ἦτο ἡ ἐντύπωσις τῶν ὑπηρετῶν, οἵτινες ἐστάλησαν διὰ νὰ τὸν συλλάβουν. Ἐν τούτοις, ὁσηδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ ἑλκυστικότης τῆς διδασκαλίας Του καὶ τῆς προσωπικῆς Του χάριτος, ὁ Σταυρός Του ἀποτελεῖ τὴν μαγνητικὴν δύναμιν, ἡ ὁποία φέρει εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον. Πολλοὶ ἤκουσαν τὴν πρόσκλησίν Του καὶ ἔσπευσαν νὰ Τὸν ἀκολουθήσουν, ἀλλὰ πράγματι ἦσαν μακράν Του. Τὸ σῶμά των ἦτο πλησίον Του ἀλλὰ τὸ πνεῦμά των ἦτο ἀκόμη πολὺ μακράν. Εἶχον ἑλκυσθῆ ἀλλὰ μέχρι τινός. Εἶχον ἑλκυσθῆ διὰ τὰς εὐλογίας, ὄχι διὰ τὸν ἴδιον. Ἠκολούθουν ἀλλὰ δὲν ἐννοοῦσαν. Ἐκεῖνος ὡμίλει δι' οὐράνια ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐννοοῦσαν ἐπίγεια. Οὐρανίαν Βασιλείαν ἐκήρυττεν, ἐπιγείους θρόνους ἐφιλοδόξουν. Καὶ οἱ πλησιέστερον ἑλκυσθέντες πρὸς Αὐτὸν ἐξηκολούθουν κατὰ τὸ πνεῦμα νὰ ἦναι πολὺ μακράν Του. Ἔπρεπε νὰ μεσολαβήσῃ ὁ Σταυρός. Εἶναι ἡ μόνη γέφυρα, ἡ μόνη ὁδὸς συγχωρήσεως καὶ συμφιλιώσεως. Ἐκεῖ σύρεται ἡ κουρασμένη ψυχὴ πρὸς ἀνάπαυσιν· ἐκεῖ ἡ ἁμαρτωλὴ καρδία πρὸς καθαρισμόν· ἐκεῖ λυγίζει ἡ σκληρά, πέτρινη καρδία. Ἐκεῖ συντρίβεται τὸ ἐγώ, ἐκεῖ εἰς τὸν Σταυρὸν ἐξευτελίζεται οὐχὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἡ ἁμαρτία. Ἐκεῖ ἀποκαλύπτεται ἡ ἁμαρτία μὲ ὅλα της τὰ ζοφερὰ χρώματα. Ἐκεῖ φανερόνεται ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ μὲ ὅλον της τὸ μεγαλεῖον. Ἐκεῖ ἡ ἁγιώσύνη τοῦ Θεοῦ θριαμβεύει, ἀλλ' ἐκεῖ ἐπίσης ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πλημμυρίζει. Ὅλον τὸ ὕψος καὶ βάθος της ἀναπτύσσεται, ὅλον τὸ μῆκος καὶ πλάτος της ἐκτείνεται. Εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ ἡ θεία ἀγάπη ὑπερέβη τὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπίνης λογικῆς καὶ νοήσεως. Ἀπὸ ἐκεῖ ἡπλώθη τὸ μέγα καὶ παγκόσμιον δίκτυον διὰ νὰ ἑλκύσῃ ψυχὰς ἀναριθμήτους. Ἐὰν πρόκειται νὰ σωθῇ ὁ ἄνθρωπος, πρέπει νὰ ὑπάρξῃ Γολγοθᾶς. Ἐὰν πρόκειται νὰ ἑλκυσθῇ ἡ ψυχή μου, πρέπει Ἐκεῖνος νὰ ὑψωθῇ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Δήμιοι, ἐπὶ τὸ ἔργον! Ὑψώσατέ Τον ἐπὶ τοῦ ξύλου ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο κακούργων. Ἐμπήξατε εἰς τὰς τετιμημένας χεῖράς Του καὶ τοὺς πόδας τὰ καρφία. Προσθέσατε εἰς τὴν καταδίκην τὴν βαναυσότητα. Εἶσθε ἐκτελεσταὶ φρικιαστικοῦ ἐγκλήματος, ἀλλ' ὑπεράνω σας εὑρίσκεται ἡ παντοδύναμος χεὶρ τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἐργάζεται αἰώνιον σχέδιον: «Καὶ ἐγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, θέλω ἑλκύσει πάντας πρὸς ἐμαυτόν.»

Εἶναι λοιπὸν ὁ Σταυρὸς ὕψωσις ἢ ταπείνωσις καὶ ἐξευτελισμός; Δὲν εἶναι ὁ σταυρικὸς θάνατος ὁ πλέον ἀτιμωτικός; «Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου!» Πῶς εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Ἰησοῦ θεωρεῖται ἐξύψωσις ἐκεῖνο ἀκριβῶς, ὅπερ οἱ ἄνθρωποι θεωροῦν ὡς τὴν μεγαλειτέραν τῶν ταπεινώσεων; Ναί! ἦτο ταπείνωσις, ἀλλὰ ταπείνωσις, ἡ ὁποία ὡδήγει εἰς τὸν θρίαμβον. Ἔγινε κατάρα ἐπὶ τοῦ ξύλου, διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν αἰωνίαν κατάραν. Ὁ Ἰησοῦς ἐγνώριζεν ὅτι δὲν ὑπάρχει μεγαλειτέρα δόξα ἀπὸ τὸ νὰ ἐκτελῇ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἦτο νὰ γείνῃ ὁ ἱλασμὸς καὶ νὰ λυτρωθῇ ὁ δουλωμένος ἄνθρωπος. Δόξα Του ἦτο νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Πατρός. «Εὑρεθεὶς κατὰ τὸ σχῆμα ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ὑπερύψωσεν αὐτὸν

καὶ ἐχάρισεν εἰς αὐτὸν ὄνομα, τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, διὰ νὰ κλίνῃ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ πᾶν γόνυ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων καὶ πᾶσα γλῶσσα νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Κύριος» (Φιλιππ. β'. 8-11).

* * *

Εἵλκυσε καὶ ἑλκύει ὁ Ἐσταυρωμένος. Διότι ἐκεῖ βλέπομεν τὴν αὐτοθυσίαν εἰς ἀφάνταστον βαθμόν. Καὶ ὁπουδήποτε ὑπάρχει πραγματικὴ θυσία, ἀδύνατον νὰ μὴ ἑλκύσῃ τὸν θαυμασμὸν καὶ τὰ αἰσθήματα τῶν ἀνθρώπων. Μέσα εἰς ἕνα κόσμον ἀτομισμοῦ καὶ συμφέροντος μία πρᾶξις ὑπερτάτης αὐτοθυσίας ἐπισύρει τὴν γενικὴν ἐκτίμησιν. Μία θυσία λοιπὸν ὡς ἡ θυσία τοῦ Γολγοθᾶ, θυσία τῆς εὐγενεστέρας ὑπάρξεως, τῆς καθαρωτέρας ζωῆς ἥτις ἀνεφάνη ποτὲ ἐπὶ τῆς γῆς, θυσία γενομένη ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν τοῦ θύματος, τῶν ἀποστατῶν ἀνθρώπων, εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἑλκύσῃ καὶ τὴν σκληροτέραν καρδίαν;

Δεύτερον, ἡ ἑλκυστικὴ δύναμις, τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ ὁ Ἐσταυρωμένος εἰς τὰς καρδίας μας, κεῖται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ παθήματα εἶναι ἡ πεῖρα παντὸς ἀνθρώπου. Ὁ Χριστιανισμὸς ἐὰν δὲν προσφέρῃ φιλοσοφικὴν ἐξήγησιν τῶν δεινοπαθημάτων, τὰ ὁποῖα μαστίζουν τὴν ἀνθρωπότητα, προσφέρει ὅμως Σωτῆρα, φίλον, ὅστις ἔπαθε καὶ συμπάσχει. Ἐὰν ὁ Χριστὸς ἤρχετο εἰς τὴν σκληρὰν δοκιμασίαν μας ὡς μέγας ἡγεμών, περιβεβλημένος μὲ ἀπρόσιτον δόξαν καὶ δύναμιν, ἴσως θὰ εἵλκυε τὸν θαυμασμόν μας ἢ καὶ τὸν φόβον μας, θὰ ἦτο ὅμως ξένος πρὸς τὸν πόνον μας. Ἔχομεν ἀνάγκην ἑνὸς φίλου, ὁ ὁποῖος νὰ μᾶς εἴπῃ ὅταν δοκιμαζώμεθα καὶ ὑποφέρωμεν: «Καὶ ἐγὼ ὑπέφερα· γνωρίζω τί εἶναι πόνος». Τοιοῦτος φίλος εἶναι ὁ Ἐσταυρωμένος καὶ διὰ τοῦτο ἑλκύει τὰς καρδίας μας πρὸς Ἑαυτόν. «Τὰ παθήματά μου εἶναι πολλά», ψιθυρίζει ὁ πιστός, «ὁ σταυρός μου εἶναι βαρύς, ἀλλὰ δὲν εἶναι τίποτε παραβαλλόμενα μὲ ὅσα ὁ Σωτήρ μου ὑπέφερε δι' ἐμέ!» Δὲν ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον νὰ συμπαθήσῃ εἰς τὰς ἀσθενείας μας. «Καθότι καὶ αὐτὸς ἔπαθε πειρασθείς, δύναται νὰ βοηθήσῃ τοὺς πειραζομένους».

Ἀλλὰ πρὸ πάντων καὶ κυρίως ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ὑψωμένος ὁ Χριστὸς ἑλκύει τὴν ψυχὴν πρὸς τὴν ἁγιότητα, πρὸς τὸν ἑαυτόν Του, διότι ἀποκαλύπτει τὴν ἁμαρτίαν μὲ ὅλα της τὰ ζοφερὰ χρώματα. Ὁ Σταυρὸς τοῦ Γολγοθᾶ θὰ μᾶς διδάξῃ ὁποῖος ἐχθρὸς φοβερὸς καὶ ὕπουλος εἶναι ἡ ἁμαρτία. Τὸ Εὐαγγέλιον μοὶ λέγει ὅτι ἡ ἁμαρτία εἶναι ὁ τύραννος ὅστις κρατεῖ ὑπόδουλον τὴν ψυχήν μου εἰς τὴν χώραν τῆς ἐξορίας, μακρὰν τοῦ πατρικοῦ οἴκου, μακρὰν τοῦ φωτὸς τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ, χωρὶς εἰρήνην. Καὶ δεικνύει τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς τὸν πληρόνοντα τὰ λύτρα διὰ τὴν ἐξαγοράν μου ἐκ τῆς ὑποδουλώσεως. Ἡ ἁμαρτία εἶναι ἔχθρα εἰς τὸν Θεόν, διότι Ἐκεῖνος εἶναι ἅγιος καὶ δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ τὸ ἠθικὸν κακόν. Τὸ Εὐαγγέλιον παρουσιάζει τὸν Χριστὸν ὡς πληρώσαντα τὸ χρέος καὶ συμφιλιώσαντά με μὲ τὸν Θεόν. Ἡ ἐνοχή μου ἐξαλείφεται. Τὸ χρέος μου ἐξοφλεῖται, ὁ οὐρανὸς εἶναι ἀνοικτὸς δι' ἐμέ, ἐσώθην. Εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἑλκυσθῶ ἀπὸ τὸν Ἐσταυρωμένον; Ἄλλος ἀντὶ ἐμοῦ ἔπαθεν· εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ τὸν ἀγαπήσω; Ἐὰν δὲ ἡ σωτηρία μου ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν ἐστοίχισε τόσον, εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμμείνω ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ; Ἐκεῖ εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ

Χριστοῦ οἱ ὀφθαλμοί μου ἀνοίγονται, μισῶ τὴν ἁμαρτίαν ἡ ὁποία ὡδήγησε τὸν Χριστὸν ἕως ἐκεῖ καὶ τοῦ λοιποῦ ἀφίεμαι πλέον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ζῶντος Θεοῦ πρὸς διακυβέρνησιν τῆς ζωῆς μου. Ἀκατανίκητος ἀγάπη ἑλκύει τὴν ψυχήν μου πρὸς τὸν Σωτῆρα. Ἀγάπη, τὴν ὁποίαν «ὕδατα πολλὰ δὲν δύνανται νὰ σβύσουν οὐδὲ ποταμοὶ νὰ πνίξωσιν αὐτήν». Ἰδοὺ διατί ὁ ἀπ. Παῦλος ἠδύνατο νὰ ἀναφωνήσῃ: «Μετὰ τοῦ Χριστοῦ συνεσταυρώθην· δὲν ζῶ πλέον ἐγὼ ἀλλ' ὁ Χριστὸς ζῇ ἐν ἐμοί· καθ' ὃ δὲ τώρα ζῶ ἐν σαρκί, ζῶ ἐν τῇ πίστει τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ὅστις μὲ ἠγάπησε καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ» (Γαλάτ. β'. 20).

Καὶ τώρα, φίλε ἀναγνῶστα, λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ σὲ ἐρωτήσω: Ἔχεις ἑλκυσθῆ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἐσταυρωμένου; Ἡ θυσία Του δὲν σὲ συγκινεῖ; Αἱ πληγαί Του δὲν φέρουν δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου, ὅταν σκέπτεσαι ὅτι τὰς ὑπέστη διὰ σέ; Ἡ καρδία σου εἶναι τόσον σκληρά, ὥστε νὰ ἑλκύεται περισσότερον ἀπὸ τὸν κόσμον παρὰ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ; Ὁ Σωτὴρ ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὸ Σταυρὸν ἔπαθε διὰ σέ. Θὰ ἀπορρίψῃς τὴν ἀγάπην Του;

Μιχ. Β. Κυριακάκης.

Η ΘΥΣΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἡ σωματικὴ ἐμφάνισις τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς γεννήσεώς Του μέχρι τῆς ἀναλήψεώς Του εἰς Οὐρανὸν ἀποτελεῖ σειρὰν ἀποκαλύψεων τοῦ ὑπερφυσικοῦ κόσμου, μὲ κέντρον βεβαίως τὸ πρόσωπον καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς διαθέσεις Αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ ἀνθρώπου. Τὴν μεγαλυτέραν ὅμως πλευρὰν τῆς ἀποκαλύψεως ἀποτελεῖ ἡ θυσία τοῦ Σωτῆρος, ὁ σταυρικὸς Αὐτοῦ θάνατος.

Ἡ θυσία τοῦ Χριστοῦ ἀποκαλύπτει πρῶτον ***τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἁμαρτίας.*** Ὅλοι οἱ ὑγιῶς σκεπτόμενοι ἄνθρωποι θεωροῦν τὴν ἁμαρτίαν ὡς ἠθικὸν κακόν, ὑπὸ πολλῶν ὅμως τὸ κακὸν αὐτὸ θεωρεῖται ὡς εἶδος ἀταξίας μικρῶν παιδίων μέσα εἰς τὴν οἰκογένειαν, ὡς κάτι τὸ δυσάρεστον καὶ βλαβερὸν, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ καταπολεμῆται, αἱ συνέπειαι ὅμως αὐτοῦ δὲν θεωροῦνται τραγικαὶ καὶ ἰδίως ἀνεπανόρθωτοι. Ὁ σταυρικὸς θάνατος τοῦ Θεανθρώπου ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἁμαρτία ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ Θεοῦ ἔχει συνεπείας τραγικωτάτας καὶ ἀνεπανορθώτους ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, δηλ. ὡς πρὸς τὴν ἱκανότητα καὶ τὰ μέσα αὐτοῦ τοῦ νὰ ἐπανορθώσῃ αὐτάς. Ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὅστις ζῇ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἐπιφέρει εἰς ἑαυτὸν αἰώνιον ἀποκλεισμὸν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ρίπτεται εἰς μίαν πνευματικὴν κατάστασιν ἀπεριγράπτως φοβεράν, ἡ ὁποία εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν περιγράφεται ὡς «αἰώνιος θάνατος» καὶ «ἀπώλεια». Ἡ δὲ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὰς συνεπείας αὐτὰς παρουσιάζεται ὡς ἀδύνατος δι' οἱωνδήποτε ἀνθρωπίνων προσπαθειῶν.

Ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ἡ ἁμαρτία ἔχει τοιαύτας συνεπείας, εὑρίσκεται εἰς τὴν δευτέραν ἀποκάλυψιν, τὴν ὁποίαν κάμνει ἡ θυσία τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ὁποία

εἶναι ὅτι βασικὴ καὶ ἀπαράβατος ἀρχὴ διέπουσα τὴν ἠθικὴν τάξιν εἰς τὸ πνευματικὸν σύμπαν εἶναι ***ὁ νόμος τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ αἰτιατοῦ.*** Ὅτι δηλ. κάθε ἠθικὸν αἴτιον ἔχει τὸ ἀποτέλεσμά του καὶ ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἀναπόσπαστον ἀπὸ τὸ αἴτιόν του. «Ὅ,τι ἂν σπείρῃ ὁ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θέλει θερίσει». «Δὲν συνάγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφύλια οὐδὲ ἀπὸ τριβόλων σῦκα», εἶπεν ὁ Κύριος. Ἡ φοβερωτέρα ὅμως διατύπωσις τοῦ νόμου αὐτοῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν διακήρυξιν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ὅτι «ὁ μισθὸς τῆς ἁμαρτίας εἶναι θάνατος». Αὐτὸ φαίνεται εἰς πολλοὺς πολὺ σκληρὸν καὶ ἀνάρμοστον πρὸς τὴν ἄπειρον ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, εἶναι ὅμως πραγματικότης, τὴν ὁποίαν βλέπομεν γύρω μας εἰς τὸν φυσικὸν κόσμον. Ἕνα ἀθῶον παιδάκι πέντε ἐτῶν παίζει εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ πέμπτου πατώματος ἑνὸς μεγάρου. Ἐκ παιδικῆς ἀπροσεξίας πίπτει εἰς τὸ κενὸν καὶ εὑρίσκει οἰκτρὸν θάνατον. Ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης αἰσθηματικῆς ἀπόψεως ἡ συνέπεια τῆς παιδικῆς ἐκείνης ἀπροσεξίας φαίνεται σκληρὰ καὶ ἄδικος ἢ τοὐλάχιστον ἀνάρμοστος καὶ δυσανάλογος πρὸς τὸ αἴτιον. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς παγκοσμίου ἀπόψεως εἶναι φυσικὴ συνέπεια τοῦ νόμου τῆς βαρύτητος, τοῦ νόμου τῆς ἕλξεως τῶν σωμάτων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου βασίζεται ἡ σταθερότης καὶ ἡ ἀσφάλεια τῆς γῆς μας μέσα εἰς τὸ ἄπειρον, καὶ ἡ ἰσορροπία καὶ ἡ ὁμαλὴ λειτουργία τοῦ φυσικοῦ σύμπαντος ὁλοκλήρου. Ἐὰν ζητήσωμεν νὰ μὴ συμβῇ αὐτὸ ποὺ συνέβη, δηλ. τὸ παιδάκι πίπτον νὰ μὴ συντριβῇ, πρέπει νὰ δεχθῶμεν νὰ ἀτονήσῃ ὁ νόμος τῆς ἕλξεως, ἤτοι, νὰ δεχθῶμεν νὰ διαλυθῇ τὸ πλανητικόν μας σύστημα, νὰ διασκορπισθοῦν τὰ ἄστρα, οἱ κόσμοι, νὰ ἐπέλθῃ ἀλληλοσύγκρουσις αὐτῶν καὶ νὰ ἀνατραπῇ ὁλόκληρον τὸ φυσικὸν σύμπαν.

Ἐὰν λοιπὸν ἓν τόσον μικρὸν φυσικὸν αἴτιον, ὅπως εἶναι ἡ πτῶσις τοῦ παιδίου ἀπὸ τὸν ἐξώστην (εἰς τὸ ὁποῖον μάλιστα δὲν ἔλαβε μέρος ἡ θέλησις τοῦ παιδίου) δὲν δύναται νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμά του, τὸ ὁποῖον εἶναι τόσον τραγικόν, χωρὶς νὰ ἀνατραπῇ τὸ φυσικὸν σύμπαν, πόσῳ μᾶλλον ὅταν πρόκηται περὶ ἠθικοῦ αἰτίου, ὅπως εἶναι ἡ ἁμαρτία, εἰς τὴν ὁποίαν ἔλαβε καὶ λαμβάνει μέρος ἡ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἁμαρτία εἶναι παραβίασις τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸν βασικὸν νόμον τὸν διέποντα τὸ ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν σύμπαν. Οἱ θέλοντες λοιπὸν τὴν ἁμαρτίαν χωρὶς τραγικὰς καὶ ἀνεπανορθώτους συνεπείας πρέπει νὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐὰν ἐγίνετο αὐτό, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνατραπῇ ἡ τάξις εἰς τὸ πνευματικὸν σύμπαν καὶ νὰ φθάσῃ τοῦτο μέχρι διαλύσεως.

Ἐὰν αἱ ἀποκαλύψεις, τὰς ὁποίας κάμνει ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔκλειον εἰς τὸ ἀνωτέρω σημεῖον, θὰ ἐγκατελειπόμεθα μέσα εἰς τὸ σκότος τῆς αἰωνίου ἀπελπισίας. Εὐτυχῶς ὑπάρχει καὶ τρίτη ἀποκάλυψις, ἡ σπουδαιοτέρα ὅλων ὅσας ἔχει κάμει ὁ Χριστός, καὶ ἡ ὁποία μᾶς ἐξάγει ἀπὸ τὸ σκότος καὶ τὴν ἀπόγνωσιν. Ἡ ἀποκάλυψις αὐτὴ εἶναι ὅτι ***ἡ πάνσοφος ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἔλυσε τὸ πρόβλημα*** τοῦ χωρισμοῦ τοῦ αἰτιατοῦ τῆς ἁμαρτίας ἀπὸ τὸ αἴτιον, δηλ. ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, χωρὶς νὰ ἀνατρέπηται ἡ ἠθικὴ τάξις εἰς τὸ πνευματικὸν σύμπαν. δηλ. τὸ πρόβλημα ***τῆς συγχωρήσεως τοῦ ἁμαρτωλοῦ***

χωρὶς νὰ καταπατηθῇ ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία, καθὼς εἴπομεν, ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς ἰσορροπίας τοῦ πνευματικοῦ σύμπαντος.

Ἡ λύσις εὑρίσκεται εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν δύο ὅρων ***ἐνσάρκωσις*** καὶ ***ἐξιλασμός***. Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐνσαρκωθεὶς εἰσῆλθεν εἰς πλήρη ἀλληλεγγύην μὲ τὴν ἀνθρωπίνην φυλήν, ἐνέκλεισε μέσα εἰς τὴν Θείαν καρδίαν Του ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα βεβαρυμένην μὲ τὰς συνεπείας τῆς ἁμαρτίας. Ὡς ἀλληλέγγυος λοιπὸν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα, ὡς φορεὺς αὐτῆς, ἐδέχθη, χωρίζων τὴν συνέπειαν τῆς ἁμαρτίας ἀπὸ τὸ αἴτιον, δηλ. ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, νὰ ὑποστῇ αὐτὴν ὁ ἴδιος. Καὶ τοῦτο ὡδήγησεν Αὐτὸν εἰς τὸν Γολγοθᾶν. Ἐκεῖ ὁ Χριστὸς ἀπέθανε τὸν θάνατον ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος, ὑποστὰς ὅ,τι ἔπρεπε νὰ ὑποστῇ αὕτη ἐνώπιον τῆς Θείας δικαιοσύνης, ὡς συνέπειαν τοῦ νόμου τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ αἰτιατοῦ. Ἡ θλῖψις, ἡ ἀδημονία καὶ ἡ ἀγωνία Του προήρχοντο ἐκ τοῦ ὅτι ἐδοκίμαζεν ἐντός Του τὰς συνεπείας τῆς ἐπαφῆς τῆς ἀνθρωπίνης ἐνοχῆς μὲ τὸν νόμον τοῦ πνευματικοῦ σύμπαντος. Ἡ ἐπαφὴ ἔπρεπε νὰ λάβῃ χώραν κάπου διὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ μία θεία καὶ ἀληθινὴ συγχώρησις τοῦ ἀνθρώπου. Ἐὰν ἡ ἐπαφὴ αὕτη ἐγίνετο ἐντὸς ἑνὸς ἁπλοῦ ἀνθρώπου, οὗτος θὰ συνετρίβετο ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ νόμου τοῦ πνευματικοῦ σύμπαντος, ὅπως δυστυχῶς συντρίβονται καὶ ἀπόλλυνται αἰωνίως τόσοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἀποθνήσκουν χωρὶς νὰ λάβουν τὴν ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἀποκτηθεῖσαν δι' αὐτοὺς σωτηρίαν. Μόνον Θεός, ὁποῖος ἦτο ὁ Χριστός, ἠδύνατο νὰ ὑποστῇ τὸ πλῆγμα χωρὶς νὰ ἀποκοπῇ αἰωνίως τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Ὁ ἀναμάρτητος, ὁ πάναγνος ἐφορτώθη τὴν ἁμαρτίαν ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος μὲ ὅλην αὐτῆς τὴν βρωμερότητα καὶ ὅλους αὐτῆς τοὺς καρπούς. Ὁ Χριστὸς ἔγινεν ἁμαρτία χωρὶς νὰ διαπράξῃ ἁμαρτίαν, διὰ νὰ χωρίσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ νὰ συνδιαλλάξῃ αὐτὸν πρὸς τὸν Θεόν, φέρων εἰς αὐτὸν τὴν εἰρήνην.

Ἴσως νὰ ἐγερθῇ τὸ ἐρώτημα: «Εἶναι δίκαιον ὁ εἷς νὰ τιμωρῆται διὰ τὸν ἄλλον; Εἶναι λογικὸν καὶ δυνατὸν ἡ τιμωρία τοῦ ἑνὸς νὰ φέρῃ τὴν συγχώρησιν καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ἄλλων;» Τὸ ἐρώτημα δὲν ἔχει τὴν θέσιν του, διότι ὁ Χριστὸς δὲν ἐτιμωρήθη δι' «ἄλλον», οὔτε ἡ τιμωρία Του φέρει τίποτε εἰς «ἄλλους», δηλ. εἰς πρόσωπα ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτόν Του. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἑκατομμύρια ἀνθρώπων οὐδὲν ἀπολύτως ὠφελοῦνται ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ, διότι εἶναι «ἄλλοι», δηλ. ἀλλότριοι καὶ ξένοι πρὸς τὸν Χριστόν. Καθὼς ὁ Χριστὸς, διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον τοῦ ἐξιλασμοῦ, ἔπρεπε νὰ ἑνωθῇ μὲ τὴν ἀνθρωπότητα, ὥστε νὰ περικλείῃ αὐτὴν ἐν Ἑαυτῷ, τοιουτοτρόπως κάθε ἄνθρωπος, διὰ νὰ γίνῃ μέτοχος τοῦ ἔργου τοῦ ἐξιλασμοῦ καὶ λάβῃ συγχώρησιν καὶ πνευματικὴν ζωήν, πρέπει νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸν Χριστόν, ὥστε νὰ περικλεισθῇ μέσα εἰς Ἐκεῖνον. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ κεντρικὸν μυστήριον τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, εἶναι ὅμως πραγματικότης, τῆς ὁποίας λαμβάνει πεῖραν κάθε σεσωσμένη ψυχή. Μόνον οἱ διὰ μετανοίας καὶ ζώσης πίστεως ἑνωθέντες μὲ τὸν Χριστὸν λαμβάνουν πεῖραν τῶν πνευματικῶν εὐλογιῶν, αἱ ὁποῖαι πηγάζουν ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ. Οἱ τοιοῦτοι δὲν εἶναι ἀλλότριοι πρὸς τὸν Χριστόν· εἶναι ἓν μὲ Αὐτόν, καθὼς καὶ ὁ ἴδιος διεβεβαίωσεν. Διὰ νὰ κάμῃ παραστατικωτέραν τὴν ἔννοιαν τῆς

μετ' Αὐτοῦ ἑνότητος τῶν σεσωσμένων, ὁ Κύριος μετεχειρίσθη τὴν εἰκόνα τῆς ἀμπέλου μὲ τὰ κλήματα. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος χρησιμοποιεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος μὲ τὰ ποικῖλα μέλη του. Ὁ δὲ Θωμᾶς Ἀκυινάτης λέγει ; «Ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι ἄλλο πρόσωπον ἀπὸ τὸν λαόν Του».

Αὐτὸ τὸ σημεῖον ἔχει ἐξαιρετικὴν σπουδαιότητα. Μερικοὶ θέλουν συγχώρησιν χωρὶς τὸν παρέχοντα τὴν συγχώρησιν Χριστόν· θέλουν πνευματικὴν ζωὴν ἔξω ἀπὸ τὸν περικλείοντα αὐτήν, τὸν θυσιασθέντα Σωτῆρα. Αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον, εἶναι πλάνη. Μόνον ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον ἔχωμεν ἐντὸς ἡμῶν τὸν Χριστόν, ἢ καλλίτερον μόνον ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον ἤμεθα καὶ μένωμεν ἐν τῷ Χριστῷ, ἔχομεν συγχώρησιν καὶ εἰρήνην πρὸς τὸν Θεόν. Μόνον ἐφ' ὅσον δυνάμεθα νὰ λέγωμεν ὅτι δι' ἡμᾶς τὸ ζῆν εἶναι ὁ Χριστός, ἢ ὅτι μετὰ τοῦ Χριστοῦ συνεσταυρώθημεν, δὲν ζῶμεν δὲ πλέον ἡμεῖς ἀλλὰ ὁ Χριστὸς ἐν ἡμῖν, τότε ἔχομεν πλήρεις τοὺς καρποὺς τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ.

Ο. Ι. Ἰατρίδης.

Η ΕΞ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΖΩΗ

«Μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος καὶ ὁ ζῶν· καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδού, ζῶν εἰμὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων». (Ἀποκάλ. α'. 17)

Εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν ἡ ἡμέρα τοῦ Σαββάτου κλίνει βραδέως πρὸς τὴν δύσιν της ἥσυχος καὶ ἀδιατάρακτος. Αἱ ὀχλαγωγίαι καὶ συγκινήσεις τῶν προηγουμένων ἡμερῶν ἔχουν παύσει· αἱ βραχναὶ κραυγαὶ τῆς χθές, «Ἆρον, ἆρον, σταύρωσον αὐτόν!» δὲν ἀκούονται πλέον, οἱ κάτοικοι ἔχουν ἐπιδοθῆ εἰς τὴν εὐλαβῆ τυπικὴν τήρησιν τῆς ἡμέρας τοῦ Σαββάτου. Ὁ αἴτιος ὅλης ἐκείνης τῆς ἀναστατώσεως ὑπέστη πλέον τὴν ἐσχάτην ποινὴν καὶ ἐτάφη. Ὅλα ἔχουν ἡσυχάσει καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ ἀρχιερέως οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ—ἀρχιερεῖς, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι—συγχαίρουν ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους διὰ τὴν ἐπιτυχίαν των—τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἐπικινδύνου προφήτου τῆς Ναζαρέτ. Οἱ ὀλίγοι ὀπαδοὶ τοῦ Ναζωραίου ἔχουν διασκορπισθῆ καὶ ἐξαφανισθῆ. Μόνοι ἴσως ὁ Νικόδημος καὶ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας Ἰωσὴφ κάθηνται εἰς τὰ σπίτια των περίλυποι, βυθισμένοι εἰς μελαγχολικὰς σκέψεις, διότι καὶ αὐτοί, ἂν καὶ Φαρισαῖοι, εἶχον γνωρίσει καὶ ἐκτιμήσει τὸν σταυρωθέντα Διδάσκαλον καὶ εἶχον ἀκούσει παρ' Αὐτοῦ λόγους, οἵτινες ἐγέννησαν εἰς τὰς ψυχάς των νέας ἰδέας περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσαακήλ. Ἀλλὰ τώρα ὅλα αὐτὰ ἐσβέσθησαν!

Οἱ μαθηταὶ κρύπτονται ἔντρομοι καὶ ἀπηλπισμένοι καὶ μόναι αἱ εὐσεβεῖς γυναῖκες, γενναιότεραι τῶν ἀνδρῶν, ἂν καὶ αὐταὶ δὲν τρέφουν πλέον καμμίαν ἐλπίδα, ἑτοιμάζουν μῦρα διὰ νὰ ἀπονείμουν ἕνα τελευταῖον φόρον εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν Διδάσκαλον, περιποιούμεναι τὸ τίμιον Αὐτοῦ ἀλλὰ νεκρὸν σκῆνος.

Ἐκεῖ εἰς τὸν κῆπον τοῦ Ἰωσήφ, ὅπου κεῖται ὁ τάφος τοῦ νεκροῦ Διδα-

σκάλου, ἐπίσης βασιλεύει ἀπόλυτος ἡσυχία. Γύρω ἀπὸ τὸ ἐσφραγισμένον στόμιον τοῦ λαξευμένου εἰς τὸν βράχον τάφου, ὅπου ἐναπετέθη ὁ νεκρός, εἶναι ἐξηπλωμένοι Ρωμαῖοι στρατιῶται — ἡ κουστωδία, τὴν ὁποίαν ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ παρεχώρησεν ὁ Πιλᾶτος, ἵνα μὴ κλαπῇ διὰ νυκτὸς τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ σταυρωθέντος Ναζωραίου καὶ κηρυχθῇ ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις Αὐτοῦ. Ὅταν ἐπέρχεται τὸ σκότος τῆς νυκτός, οἱ στρατιῶται αὐτοί, συνειθισμένοι εἰς τὴν στρατιωτικὴν ζωήν, κοιμῶνται ὅπου καθεὶς ἐξ αὐτῶν εὗρε πρόσφορον τόπον· ἔστησαν σκοπόν, ὁ ὁποῖος ἀλλάσσει ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν, διότι οἱ Ρωμαῖοι στρατιῶται εἶναι αὐστηροὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των. Ἀλλὰ πλὴν τοῦ σκοποῦ οἱ λοιποὶ κοιμῶνται. Διατί ὄχι; Διατί νὰ ἀγρυπνήσουν δι᾿ ἕνα νεκρὸν κακοῦργον; Ἀνοησίες τῶν Ἰουδαίων! Ὁ μὲν νεκρὸς καλὰ κοιμᾶται μέσα εἰς τὸν κλειστὸν τάφον, καὶ ἂν ἔλθῃ κανεὶς νὰ τὸν κλέψῃ, μὲ τὴν πρώτην του ἐμφάνισιν καὶ ἀπόπειραν νὰ ἀποκυλίσῃ τὴν τεραστίαν στρογγυλὴν μυλόπετραν, ἡ ὁποία φράσσει τὸ στόμιον τοῦ τάφου, θὰ τὸν ἀντιληφθοῦν καὶ θὰ τὸν συλλάβουν.

Τοιουτοτρόπως αἱ ὧραι τῆς νυκτὸς παρέρχονται μὲ ἀπόλυτον ἡσυχίαν, ἕως οὗ περὶ τὰ χαράγματα δυνατὸς σεισμὸς κλονίζει τὰ πάντα. Ἄγγελος ἀπαστράπτων κατέρχεται ἐξ ὕψους, ἀποκυλίει τὸν λίθον καὶ κάθηται ἐπ᾿ αὐτοῦ. Εἰς τὴν θέαν του οἱ ἀφυπνισθέντες Ρωμαῖοι στρατιῶται γίνονται ὡς νεκροὶ ἀπὸ τὴν κατάπληξιν καὶ τὸν τρόμον, διότι αἰσθάνονται ὅτι εὑρίσκονται ἀντιμέτωποι ὄχι πλέον πρὸς κἄτι ἀνθρώπινον ἀλλὰ πρὸς τὸ ὑπερφυσικόν. Καὶ ὁ τάφος ἔπειτα εὑρίσκεται κενός.

Τοιουτοτρόπως ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν ὁ Ἰησοῦς, γενόμενος ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων, ὥστε νὰ δύναται νὰ εἴπῃ πολλὰ ἔτη βραδύτερον ἐν Πάτμῳ πρὸς τὸν ἀγαπητὸν Αὐτοῦ μαθητήν: «Μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἶμαι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος καὶ ὁ ζῶν καὶ ἔγεινα νεκρός· καὶ ἰδού, εἶμαι ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων!»

***

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι γεγονὸς ἱστορικὸν πιστοποιημένον πέρα πάσης ἀμφιβολίας· ἀποτελεῖ δὲ τὴν κατακλεῖδα τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας. Ὅπως εἰς ἕνα θόλον ἡ κατακλεὶς εἶναι ἡ τελευταία πέτρα, ἡ ὁποία τοποθετεῖται εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ θόλου, ἡ ὁποία δένει ὅλας τὰς ἄλλας πέτρας καὶ ἄνευ τῆς ὁποίας ὁ θόλος δὲν δύναται νὰ σταθῇ, τοιουτοτρόπως ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ κυριώτερον δόγμα τῆς πίστεως ἡμῶν. Ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, «ἐὰν ὁ Χριστὸς δὲν ἀνέστη, ματαία εἶναι ἡ πίστις ἡμῶν καὶ εἴμεθα οἱ ἐλεεινότεροι (οἱ δυστυχέστεροι) πάντων ἀνθρώπων».

Ἔχουσα ἑπομένως τοιαύτην κεφαλαιώδη σημασίαν ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ τὴν πίστιν ἑκάστου Χριστιανοῦ, ἀποτελεῖ τόσον μέγα ζήτημα καὶ μᾶς παρουσιάζεται ὑπὸ τόσας διαφόρους ἐπόψεις, ὥστε θὰ μᾶς ἦτο ἀδύνατον ἀκόμη καὶ νὰ τὰς ἀπαριθμήσωμεν ἐντὸς τοῦ μικροῦ χώρου ἑνὸς ἄρθρου. Διὰ τοῦτο θὰ περιορισθῶμεν εἰς μίαν μόνον ἀπὸ τὰς ἐπόψεις αὐτάς: ***Τὴν σχέσιν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν πρὸς τὴν καθημερινὴν ἡμῶν ζωήν.***

Πολλάκις λησμονοῦμεν ἡμεῖς οἱ φέροντες τὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ ὅτι ὅπως ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη, δηλ. ἀπέθανε σωματικῶς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, τοιουτοτρόπως καὶ ἡμεῖς, οἱ μετανοήσαντες ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μας καὶ πιστεύσαντες εἰς τὸν Χριστόν, ἐσταυρώθημεν, δηλ. ἀπεθάνομεν ψυχικῶς, ὡς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν κόσμον. Καὶ ὅπως ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν, τοιουτοτρόπως καὶ ἡμεῖς, διὰ τῆς εἰς Αὐτὸν πίστεως καὶ ἀφιερώσεως ἡμῶν, ἐπεράσαμεν διὰ παρομοίας ἀναστάσεως ἐκ τῆς νεκρᾶς καταστάσεως τῆς ἁμαρτίας εἰς τὴν ζωὴν τῆς δικαιοσύνης. «Καὶ ὑμᾶς», λέγει ὁ Ἀπόστολος, «ὄντας νεκροὺς διὰ τὰς παραβάσεις καὶ τὰς ἁμαρτίας, ἐζωοποίησε . . . καὶ ἐνῷ ἤμεθα νεκροὶ διὰ τὰ ἁμαρτήματα, ἐζωοποίησεν ἡμᾶς διὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ συνανέστησε· κατὰ χάριν εἶσθε σεσωσμένοι» (Ἐφεσ. β΄. 1—6). Καὶ ἀλλαχοῦ γράφει: «Συνετάφημεν λοιπὸν μετ᾿ αὐτοῦ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα, καθὼς ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, οὕτω καὶ ἡμεῖς περιπατήσωμεν εἰς νέαν ζωήν» (Ρωμ. ς΄. 4).

Ἀφοῦ λοιπὸν τοιουτοτρόπως διὰ τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας διήλθομεν καὶ ἡμεῖς διὰ μιᾶς νεκραναστάσεως καί, πρότερον νεκροὶ ὄντες πνευματικῶς, ἐλάβομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ νέαν ζωήν, ποῖον εἶναι τὸ λογικὸν συμπέρασμα ὡς πρὸς τὴν νέαν αὐτὴν ζωὴν ἡμῶν; ***Ὅτι αὐτὴ ἀνήκει εἰς τὸν Χριστὸν ἐξ ὁλοκλήρου.*** Ὁ ἐξαγορασθεὶς αἰχμάλωτος ἀνήκει εἰς ἐκεῖνον, ὅστις τὸν ἐξηγόρασεν, ὅστις ἐπλήρωσε δι᾿ αὐτὸν τὰ λύτρα. Καὶ ἡμεῖς, ὅσοι ἐλάβομεν τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν, ἐξηγοράσθημεν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ τιμίου Αὐτοῦ αἵματος, τὸ ὁποῖον ἐχύθη ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Ὁ Ἀπόστολος τὸ λέγει ρητῶς: «Ἠγοράσθητε διὰ τιμῆς· δοξάσατε λοιπὸν τὸν Θεὸν διὰ τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματός σας, τὰ ὁποῖα εἶναι τοῦ Θεοῦ» (Α΄. Κορινθ. ς΄. 20).

Ὀφείλομεν ἑπομένως ὡς ἀληθεῖς, ἀναγεγεννημένοι Χριστιανοί, νὰ διαθέσωμεν τὴν ζωήν μας τὴν ἐπίγειον διὰ τὸν Χριστόν, κατὰ τὰς διαταγὰς Αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν δόξαν Αὐτοῦ. Τοῦτο συνοψίζει μὲ τὴν συνήθη του σαφήνειαν ὁ Παῦλος λέγων: «Ἐὰν λοιπὸν συνανέστητε μετὰ τοῦ Χριστοῦ, τὰ ἄνω ζητεῖτε ὅπου εἶναι ὁ Χριστὸς καθήμενος ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ· τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς» (Κολοσσ. γ΄. 2).

Δοθέντος ὅθεν ὅτι ἡ νέα αὕτη ζωὴ ἡμῶν ἀνήκει ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸν Δοτῆρα αὐτῆς, τὸν Χριστόν, ποῖα πρέπει νὰ ἦναι τὰ χαρακτηριστικά, τὰ γνωρίσματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς ἡμῶν ὡς Χριστιανῶν; Κυρίως εἶναι ***τρία***, τὰ ὁποῖα πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ διακρίνουν τὴν ζωὴν ἡμῶν καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἀσφαλῆ γνωρίσματα τῆς ὑγιοῦς πνευματικῆς ζωῆς παντὸς Χριστιανοῦ.

1. ***Ἀποχωρισμὸς ἀπὸ τοῦ κόσμου.*** Διὰ τῆς ἀναστάσεως Αὐτοῦ ὁ Κύριος ἡμῶν ἀπεχώρισεν Ἑαυτὸν ἐσαεὶ ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Ἀφῆκεν εἰς τὸν κενὸν τάφον τὰ σάβανα καὶ τὸ σουδάριον καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τάφου εἰς ἄλλην ζωήν, οὐχὶ πλέον τὴν ἐπίγειον, ἀλλὰ τὴν ἐπουράνιον. Ὁμοίως καὶ ἡμεῖς, ἀναστηθέντες ἐκ τοῦ θανάτου τῆς ἁμαρτίας, πρέπει νὰ ζήσωμεν κεχωρισμένοι ἐκ τοῦ κόσμου. Μὲ τοῦτο δὲν ἐννοεῖται νὰ ἀποχωρισθῶμεν ἀπὸ τὰς ἐπιγείους σχέσεις καὶ νὰ ζήσωμεν εἰς κανὲν μοναστικὸν κελλίον ἢ σκήτην, μακρὰν τῶν κοσμι-

κῶν πραγμάτων. Αὐτὸ κατὰ τοὺς πρώτους μεταποστολικοὺς αἰῶνας ὑπῆρξε μία μεγάλη παρεξήγησις ἐκ μέρους πολλῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν, οἵτινες ἀφίνοντες γονεῖς, ἀδελφούς, συζύγους, τέκνα, φίλους, ἀπήρχοντο εἰς τὰς ἐρήμους καὶ τὰ ὄρη, ἵνα φύγουν ἀπὸ τὸν μολυσμένον κόσμον καὶ δυνηθοῦν νὰ καλλιεργήσουν ἐντός των τὸν Χριστιανικὸν χαρακτῆρα, δηλ. νὰ πλησιάσουν ἐγγύτερον πρὸς τὴν ἐν Χριστῷ τελειότητα. Ἡ ἀντίληψις αὕτη ἦτο καθ᾿ ὁλοκληρίαν ἐσφαλμένη καὶ φυσικὸν ἦτο νὰ φέρῃ καρποὺς ἀντιθέτους πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν. Ἦτο ἀντίληψις ἐκ διαμέτρου ἐναντία πρὸς τὸ παράδειγμα καὶ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Αὐτὸς συνανεστρέφετο πᾶσαν κοινωνικὴν τάξιν, διδάσκων καὶ εὐεργετῶν· αὐτὸς ἦτο φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. Τοὺς δὲ μαθητάς Του ἐδίδαξε νὰ ἀκολουθήσουν τὴν αὐτὴν ὁδόν. Τοὺς ἔστειλε πρῶτον ἀνὰ δύο νὰ ἀσκηθοῦν εἰς τὸ κήρυγμα τῆς βασιλείας. Κατόπιν, ὅταν τοὺς ἀπεχαιρέτα διὰ παντός, τοῖς ἔδωκε τὴν ἐντολήν, ὄχι νὰ ἀποσυρθοῦν εἰς τὰ βουνὰ καὶ τὰς ἐρήμους διὰ νὰ ἀποκτήσουν τὴν τελειότητα, ἀλλὰ νὰ πορευθοῦν εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς καὶ νὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιον. Ἐκτὸς τούτου, ἡ ἰδέα τοῦ μοναχισμοῦ εἶναι ὄχι μόνον ἀντίθετος πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἀπέτυχε τελείως. Ἡ ἁμαρτία, ἥτις καιροφυλακτεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς κάθε βῆμα, εἶναι **ἐντός του**, εἰς τὴν ἁμαρτωλὴν φύσιν του· καὶ ὅπου καὶ ἂν μεταβῇ, τὴν ἔχει μαζύ του. Καὶ ὅλοι οἱ εἰλικρινεῖς καὶ εὐσεβεῖς μοναχοὶ ὅλων τῶν αἰώνων τὸ ὡμολόγησαν. Ὄχι! ὁ Κύριος ἡμῶν μᾶς θέλει μέσα εἰς τὸν κόσμον, ὡς τὴν καλὴν ζύμην, ἥτις θὰ ζυμώσῃ βαθμηδὸν ὅλην τὴν γύρω μας κοινωνίαν. Ἀλλοίμονον ἂν ἤθελον ἀποχωρήσει εἰς τὰ βουνὰ καὶ τὰς ἐρήμους ἢ ἤθελον κλεισθῆ εἰς τὰ μοναστήρια ὅλοι οἱ ἀληθεῖς, οἱ ἔνθερμοι, οἱ εἰλικρινεῖς ὀπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ! Ὁ κόσμος τότε θὰ ἀπέμενε μὲ μόνους τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ ἀσεβεῖς ἀνθρώπους καὶ ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία ταχέως θὰ ἐπάθαινεν ἠθικὴν σῆψιν καὶ ἀποσύνθεσιν. Καὶ ἂν σήμερον πολλάκις μᾶς φαίνεται ὅτι ἐπλημμύρισε μέσα εἰς τὰς Χριστιανικὰς κοινωνίας ἡ ἁμαρτία, ἡ κακία, ἡ ἀδικία καὶ ἡ ἀθεΐα, ἂς ἤμεθα βέβαιοι ὅτι ὑπάρχει ἀκόμη, ἀφανὴς ἴσως καὶ ἀθόρυβος, ἀλλὰ πάντοτε ζωντανή, ἡ μειοψηφία τῶν πιστῶν, ἡ καλὴ ζύμη, ἥτις συγκρατεῖ τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τὴν τελείαν ἐξάρθρωσιν, καὶ ἥτις μὲ τὸν καιρὸν θὰ ὑπερισχύσῃ.

Ὁ Κύριος λοιπὸν μᾶς θέλει νὰ ἤμεθα μέσα εἰς τὸν κόσμον. Ἐνθυμεῖσθε τὴν προσευχήν Του κατά τὸ τελευταῖον δεῖπνον μετὰ τῶν μαθητῶν Του: «Δὲν παρακαλῶ νὰ σηκώσῃς αὐτοὺς (δηλ. τοὺς μαθητὰς) ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ νὰ φυλάξῃς αὐτοὺς ἀπὸ τὸν Πονηρόν». Ἀλλ᾿ ἐνῷ εἴμεθα μέσα εἰς τὸν κόσμον, μᾶς θέλει νὰ μὴ ἤμεθα ***«ἐκ τοῦ κόσμου»***, νὰ μὴ ἀνήκωμεν εἰς τὸν κόσμον, νὰ μὴ σκεπτώμεθα ὅπως ὁ λοιπὸς κόσμος σκέπτεται, νὰ μὴ ἔχωμεν τὰς αὐτὰς ἀρχὰς καὶ τούς αὐτοὺς κανόνας ἠθικῆς, τοὺς ὁποίους ἀκολουθοῦν οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου. Πρέπει νὰ ζῶμεν κατὰ τοιοῦτον τρόπον ζωῆς, ὥστε οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου νὰ διαβλέπουν εἰς ἡμᾶς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἄλλα, ὑψηλὰ ἰδανικὰ τιμῆς, φιλανθρωπίας, ἀκεραιότητος, πατριωτισμοῦ, εὐσεβείας, κοινωνικοῦ καθήκοντος καὶ οἰκογενειακῆς ζωῆς. Πρέπει νὰ διακρίνουν εἰς ἡμᾶς ἀνθρώπους ἀκολουθοῦντας κατὰ πόδας τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἀποχωρισμένους

ἀπὸ τὰς ἰδέας, τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ συστήματα τοῦ κόσμου, ὅσα δὲν συμφωνοῦν μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ. Ἡ πνευματική μας ζωὴ πρέπει ὄχι μόνον νὰ ἦναι κεχωρισμένη ἀπὸ τὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ νὰ ἦναι ***τελείως ἀφιερωμένη εἰς τὸν Θεόν***. Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ δεύτερον γνώρισμα τῆς ἀληθοῦς Χριστιανικῆς ζωῆς.

2. ***Ἀφιέρωσις εἰς τὸν Θεόν***. Ὅπως ὁ Χριστὸς ὑπέστη τὸ σταυρικὸν πάθος ὡς ἐκ τῆς ἀφιερώσεώς Του εἰς τὸ μέγα σχέδιον τῆς ἀνθρωπίνης σωτηρίας, καὶ κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο ἐξακολουθεῖ μέχρι σήμερον νὰ ἐργάζεται διὰ τοῦ Θείου Πνεύματος, ἑλκύων πάντας πρὸς Ἑαυτόν, ὁμοίως καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ ζῶμεν ὡς ἀφιερωμένοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀναστάντος καὶ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς τὴν καταπολέμησιν τῆς ἁμαρτίας, ὄχι μόνον ἐντὸς ἡμῶν τῶν ἰδίων, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλον τὸν κύκλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ζῶμεν καὶ ἔχομεν σχέσεις καὶ ἐπιρροήν. Ἡ ζωή μας ἡ καθημερινὴ πρέπει νὰ ἦναι διαρκὴς «θυσία ζῶσα, ὀσμὴ εὐωδίας, εὐάρεστος εἰς τὸν Θεόν». Πρέπει νὰ θεωρῶμεν ἑαυτοὺς ὡς τὰ σκεύη ἐκεῖνα τοῦ παλαιοῦ Ναοῦ, τὰ ἀφιερωμένα καὶ καθιερωμένα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ—νὰ θεωρῶμεν ἑαυτοὺς σκεύη ἐκλογῆς, τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς νὰ δύναται νὰ μεταχειρισθῇ διὰ τὰς φιλανθρώπους βουλάς Του ὑπὲρ τοῦ ἁμαρτωλοῦ κόσμου. Ἐνδέχεται νὰ μὴ ἤμεθα ὅλοι σκεύη τοῦ αὐτοῦ μεγέθους ἢ τῆς αὐτῆς ἀξίας καὶ σπουδαιότητος, ἢ προωρισμένα διὰ τὴν αὐτὴν χρῆσιν. Δὲν δυνάμεθα ὅλοι νὰ ἤμεθα διδάσκαλοι, κήρυκες, ῥήτορες, ἡγέται μεγάλοι. Καὶ εἰς τοῦτο μοὶ φαίνεται ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην νὰ προσέξωμεν ἰδιαιτέρως. Διότι συχνὰ παρατηροῦμεν ὅτι ὅλοι φιλοδοξοῦμεν νὰ διδάξωμεν τοὺς ἄλλους διὰ τοῦ λόγου μας καὶ λησμονοῦμεν ὅτι ἡ διδασκαλία, ἡ ὁποία κάμνει τὴν ἀσφαλεστέραν καὶ βαθυτέραν ἐντύπωσιν, δὲν εἶναι τὰ λόγια τοῦ Χριστιανοῦ ἀλλ' αἱ πράξεις του, ἡ ζωή του, ἡ πρὸς τοὺς ἄλλους ὑπηρεσία του. Καὶ δυστυχῶς πολλοὶ κατὰ τὰ ἄλλα εὐσεβεῖς Χριστιανοὶ ὑστεροῦν εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον—ἡ ὑπηρεσία, τὴν ὁποίαν προσφέρουν καὶ ἐπιμένουν νὰ προσφέρουν, εἶναι κυρίως ἡ τῶν λόγων καὶ ὀλιγώτερον ἡ τῶν ἔργων. Ἀλλὰ τί λέγει ὁ Παῦλος; «Ἐὰν ὅλον τὸ σῶμα ἦναι ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; ἐὰν ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις;... Καὶ σεῖς εἶσθε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη κατὰ μέρος» (Α'. Κορινθ. ιβ'. 17).

3. Τὸ τρίτον γνώρισμα τῆς γνησίας Χριστιανικῆς ζωῆς εἶναι ἡ ***ἐλευθερία***. Ὁ Κύριος ἡμῶν, ὅταν ἔζη ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ἄνθρωπος, ἦτο ὑποκείμενος εἰς ὅλους τοὺς περιορισμοὺς καὶ τὰ βάρη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος· ἦτο δὲ καὶ ψυχικῶς βεβαρυμένος ὑπὸ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ κόσμου, τὰς ὁποίας οἰκειοθελῶς ἀνέλαβεν ἐφ' Ἑαυτὸν καὶ ἐβάστασεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Μὲ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασίν Του ἠλευθερώθη ἀπὸ ὁλόκληρον αὐτὸ τὸ φορτίον.

Οὕτω καὶ ἡμεῖς, οἱ ἄλλοτε νεκροὶ πνευματικῶς, βεβαρυμένοι μὲ τὴν ἐνοχὴν καὶ δουλείαν τῆς ἁμαρτίας, ἐὰν τώρα συνανέστημεν μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ἀπεκτήσαμεν μαζὺ μὲ τὴν νέαν ζωὴν καὶ ***ἐλευθερίαν***—οὐχὶ τελείαν βεβαίως, ἀλλὰ σχετικὴν καὶ βαθμιαίαν. Εἴμεθα ἐλεύθεροι ἀπὸ τὴν κατάραν τοῦ νόμου, ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας, ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ θανάτου, διὰ τὸ ὁποῖον ὁ Παῦ-

λος παριστᾷ τὸν ἁμαρτωλὸν κράζοντα: «Ταλαίπωρος ἄνθρωπος ἐγώ! τίς θέλει μὲ ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;» (Ρωμ. ζ'. 24).

Τώρα εἴμεθα τέκνα Θεοῦ, οὐχὶ πλέον ὑπὸ παιδαγωγὸν τὸν Νόμον, ἀλλ' ὡς υἱοὶ καὶ θυγατέρες τοῦ οὐρανίου Πατρὸς ζῶμεν τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τὸν «νόμον τῆς ἐλευθερίας», ἔχοντες ἐλευθέραν τὴν προσαγωγὴν πρὸς τὸν Πατέρα ἡμῶν, πρὸς τὸν ὁποῖον συνεφιλιώθημεν διὰ τῆς θυσίας τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν.

Διὰ τοῦτο ὁ Χριστιανός, ὅστις συνανέστη μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ζῇ κεχωρισμένος ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ὅστις ἔχει ἀφιερώσει ἑαυτὸν καὶ ὅλας του τὰς δυνάμεις εἰς τὸν Χριστόν, πρέπει νὰ προσέχῃ εἰς τὴν ἐλευθερίαν ταύτην. «Ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ λοιπόν», λέγει ὁ Παῦλος, «μὲ τὴν ὁποίαν ἠλευθέρωσεν ἡμᾶς ὁ Χριστός, μένετε σταθεροὶ καὶ μὴ ὑποβληθῆτε πάλιν εἰς ζυγὸν δουλείας» (Γαλάτ. ε'. 1). Θὰ ἦτο γελοῖος καὶ μωρὸς ὁ κατάδικος ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἅπαξ εἶχεν ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸ δεσμωτήριον, ἔπειτα θὰ ἐπέστρεφεν ἐκεῖ καὶ θὰ ἐζήτει νὰ φορέσῃ πάλιν τὰ σιδηρᾶ δεσμά, τὰ ὁποῖα ἐν τῇ φυλακῇ ἐφόρει. Καὶ ὁ Χριστιανός, ὁ ἀναστηθεὶς μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπαλλαγεὶς ἀπὸ τὴν δύναμιν τῆς ἁμαρτίας, πρέπει νὰ προσέχῃ μήπως, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ, ἐπανέλθῃ πάλιν ὀλίγον ἢ πολὺ ὑπὸ τὸν ζυγὸν αὐτῆς. Ὁ ἄνθρωπος φύσει διέπεται ἀπὸ ἕξεις ἀτομικάς, ἐθνικὰς καὶ κοινωνικάς. Καὶ κάποιος σοφὸς εἶπεν ὅτι δύο πράξεις ὅμοιαι δημιουργοῦν ἕξιν. Τόσον εὐκόλως σχηματίζονται αἱ ἀνθρώπιναι ἕξεις. Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη ὁ Χριστιανὸς νὰ προσέξῃ ἐπιμελῶς, μήποτε συμμορφούμενος μὲ πράγματα, ἅτινα ἴσως δὲν εἶναι προδήλως ἁμαρτωλά, ἀλλ' ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐμφωλεύει ἡ ἁμαρτία, εὑρεθῇ ἀσυναισθήτως μορφόνων ἕξεις, αἵτινες δὲν συμβιβάζονται μὲ τὴν ἐν Χριστῷ ἐλευθερίαν του, καὶ βαθμηδὸν θὰ τὸν ἐπαναφέρουν εἰς τὴν δουλείαν τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἁμαρτίας.

*
* *

Αὐτὴ εἶναι εἰς ὀλίγας γραμμὰς ἡ νέα ζωή, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐξησφάλισεν ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Ἀλλὰ πᾶσα ζωή, διὰ νὰ διατηρηθῇ, ἔχει ἀνάγκην ***τροφῆς***. Καὶ ἡ νέα ἡμῶν ζωὴ λαμβάνει τὴν τροφὴν καὶ ἐνίσχυσίν της ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἐφ' ὅσον διατηροῦμεν ἀδιάκοπον τὴν ἐπικοινωνίαν μας μετ' Αὐτοῦ. Ἡ ζωή μας λοιπὸν ἡ Χριστιανικὴ πρέπει νὰ ἦναι ζωὴ συνεχοῦς καὶ ἄνευ διακοπῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὸν Χριστόν, ὅστις, ὡς λέγει ὁ Παῦλος (Β'. Κορ. ιγ'. 3) «δὲν εἶναι ἀσθενὴς πρὸς ὑμᾶς ἀλλὰ δυνατός. Διότι ἂν ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ζῇ ὅμως ἐκ δυνάμεως Θεοῦ. Διότι καὶ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν (εἴμεθα ἀδύνατοι) ἐν αὐτῷ πλὴν ἐκ δυνάμεως Θεοῦ θέλομεν ζήσει μετ' αὐτοῦ». Καὶ πρέπει νὰ δυνάμεθα νὰ λέγωμεν ὡς ὁ Παῦλος; «Ζῶ δὲ οὐχὶ πλέον ἐγώ, ἀλλ' ὁ Χριστὸς ζῇ ἐν ἐμοί» (Γαλάτ. β' 20).

Ἐὰν ὁ Κύριος ἡμῶν δὲν ἀνίστατο, θὰ ἦτο καὶ Αὐτὸς μία μορφὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου—μορφὴ μεγαλειώδης ἀλλὰ νεκρά, ὅπως αἱ μορφαὶ ὅλων τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τοῦ παρελθόντος, ἢ ὅπως αἱ μορφαὶ προσφιλῶν εἰς ἡμᾶς

προσώπων προαπελθόντων. Δυνάμεθα νὰ ἀναπολῶμεν τὰς ἀρετάς των, τοὺς λόγους καὶ τὰς συμβουλάς των· καὶ τὸ ὑψηλὸν παράδειγμά των δύναται νὰ μᾶς κεντᾷ καὶ ὠθῇ πρὸς ἔργα μεγάλα ἢ καλά. Ἀλλ' ἡ πρὸς αὐτοὺς ἐπικοινωνία μας εἶναι κἄτι ὠχρὸν καὶ ἄψυχον, ἐντελῶς διάφορον πρὸς τὴν ἐπικοινωνίαν μὲ τὸν ζῶντα Κύριον ἐν οὐρανοῖς. Πρέπει ὄχι ἁπλῶς νὰ περιπατῶμεν ἐπὶ τὰ ἴχνη Του, νὰ μιμώμεθα τὴν ζωήν Του, τὴν αὐτοθυσίαν, τὴν ἁγνότητα, τὴν ταπεινοφροσύνην, τὴν συγχωρητικότητα, τὴν πρὸς πάντας ἀγαθότητα, τὴν ὑπομονήν, τὴν πρᾳότητα Αὐτοῦ. Ὅλα αὐτὰ εἶναι καλὰ καὶ ἀπαραίτητα καὶ πρέπει νὰ ἐμφανίζωνται καθαρὰ εἰς τὴν ζωήν μας. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχωμεν κἄτι πολὺ βαθύτερον καὶ ζωτικώτερον—πρέπει νὰ μένωμεν ἐν Αὐτῷ, ὅπως τὰ κλήματα μένουσιν ἐν τῇ ἀμπέλῳ, ἵνα ἐκ τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ πνεύματος Αὐτοῦ ἀντλῶμεν ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ δύναμιν καὶ αὔξησιν πνευματικήν.

Διότι ὁ Κύριος ἡμῶν δεν εἶναι νεκρὸς Κύριος. Ὡς εἶπε πρὸς τὸν Ἰωάννην ἐν Πάτμῳ: «Μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἶμαι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος· καὶ ἔγεινα νεκρὸς καὶ ἰδού, εἶμαι ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων!»

Ο ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Ὑπὸ ALEXANDER BALMAIN BRUCE, D. D.
Καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας ἐν Γλασκώβῃ.
(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ, κατ' ἐπιτομήν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5ον

Ἀκούειν καὶ βλέπειν.

(Ματθ. ε' - ζ'., η', 16, 17, ιγ'. 1 - 52, Μάρκ. δ' 33, 34, Λουκ. α'. 1 - 4, στ'. 17 - 49, ι'. 23, 24).

Εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν Δώδεκα διὰ τὸ ἀποστολικὸν ἔργον, τὸ ἀκούειν τοὺς λόγους καὶ βλέπειν τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ ἐξ ἀνάγκης κατεῖχε σπουδαίαν θέσιν, ὥστε βραδύτερον οἱ Ἀπόστολοι νὰ δύνανται νὰ ἐμφανίζωνται ὡς αὐτήκοοι καὶ αὐτόπται μάρτυρες τοῦ Κυρίου αὐτῶν: «Ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν» (Α'. Ἰωάν. α' 3). Οὐδεὶς θὰ ἐπίστευεν εἰς τὸ κήρυγμα αὐτῶν, ἂν μὴ ἐγνώριζεν ὅτι προήρχετο ἀπὸ ἀνθρώπους, οἵτινες συναναστράφησαν μετὰ τοῦ Ἰησοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Λουκᾶς, ὅστις δὲν ἦτο ἀπόστολος ἀλλὰ σύντροφος καὶ συνεργάτης τῶν ἀποστόλων, παρουσιάζει τὸ Εὐαγγέλιόν του πρὸς τὸν Θεόφιλον ὡς ἱστορίαν ἀληθῆ «πραγμάτων καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου» (α'. 2),

Ὅθεν κατὰ τὰ πρῶτα βήματα τῆς μαθητείας αὐτῶν ἡ κυριωτέρα ἀπασχόλησις τῶν Δώδεκα συνίστατο εἰς τὸ ἀκούειν καὶ βλέπειν. Καὶ ἐκεῖνα, ἅτινα ἤκουσαν καὶ εἶδον, ἦσαν πράγματι ὑπερθαύμαστα. «Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε», εἶπέ ποτε πρὸς αὐτοὺς ὁ Κύριος· «πολλοὶ γὰρ προφῆται

καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν» (Λουκ. ι΄. 23, 24).

Ἂς κάμωμεν ἐδῶ βραχεῖαν ἀνασκόπησιν τῶν θαυμασίων, ἅτινα οἱ Δώδεκα ἠξιώθησαν νὰ ἴδουν καὶ νὰ ἀκούσουν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μαθητείας των. Ταῦτα δυνάμεθα νὰ συγκεφαλαιώσωμεν εἰς δύο θέματα: (α) Τὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς Βασιλείας, καὶ (β) τὸ φιλάνθρωπον ἔργον τῆς Βασιλείας.

1. Πρὸ τοῦ Ἰησοῦ, ὁ πρόδρομος Αὐτοῦ εἶχεν ἐμφανισθῆ κηρύττων: «Μετανοεῖτε, διότι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Καὶ ὀλίγον μετὰ τὴν ἐκλογήν των οἱ Δώδεκα ἐξαπεστάλησαν πρὸς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία τῆς Γαλιλαίας ἵνα κηρύξουν τὸ αὐτὸ ἄγγελμα. Ἀλλ᾿ ὁ Ἰησοῦς δὲν περιωρίσθη εἰς τὴν ἁπλῆν ἀγγελίαν τῆς προσεγγίσεως τῆς Βασιλείας. Ἐξήγησε τὴν φύσιν τῆς Θείας βασιλείας, περιέγραψε τὰ προσόντα τῶν πολιτῶν αὐτῆς, καὶ καθώρισε τὴν διάκρισιν μεταξὺ τῶν γνησίων καὶ τῶν κιβδήλων πολιτῶν αὐτῆς. Τοῦτο δὲ ἔπραξεν ἐν μέρει μὲν διὰ τῆς λεγομένης κοινῶς «Διδασκαλίας ἐπὶ τοῦ Ὄρους», ἐν μέρει δὲ διὰ διαφόρων παραβολῶν.

Εἰς τὸ μέγα κήρυγμα Αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Ὄρους ἐξέθηκε τὰ προσόντα τὰ ἀπαιτούμενα ἵνα τις γίνῃ πολίτης τῆς Βασιλείας. Ἐν πρώτοις, διὰ τῶν ἑπτὰ Μακαρισμῶν, εἰς τοὺς ὁποίους παριστάνεται ἡ μακαριότης τῆς Βασιλείας ὡς τελείως ἀνεξάρτητος τῶν ἐξωτερικῶν γνωρισμάτων τῆς κοσμικῆς μακαριότητος. Κατὰ ταῦτα, μακάριοι ἦσαν οἱ πτωχοί, οἱ πεινῶντες, οἱ πενθοῦντες, οἱ πρᾳεῖς, οἱ ἐλεήμονες, οἱ καθαροὶ τὴν καρδίαν, οἱ εἰρηνόφιλοι, οἱ πάσχοντες ἕνεκα δικαιοσύνης. Οἱ τοιοῦτοι ἦσαν καὶ αὐτοὶ μακάριοι καὶ πηγὴ μακαριότητος διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος· ἦσαν τὸ φῶς τοῦ κόσμου, τὸ ἅλας τῆς γῆς, ὑπερέχοντες καὶ ἐξέχοντες τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸν χαρακτῆρα, ἵνα ἑλκύσουν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὑψηλότερα ἐπίπεδα καὶ τοὺς ὁδηγήσουν εἰς τὸ νὰ δοξάσουν τὸν Θεόν.

Ἔπειτα διὰ διαφόρων συγκρίσεων ὁ Ἰησοῦς ἐξέθηκε τὴν δικαιοσύνην τῆς Βασιλείας καὶ τῶν πολιτῶν ταύτης, κατ᾿ ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ἐπικρατούσας ἐν τῷ κόσμῳ ἀντιλήψεις. «Ἐὰν μὴ περισσεύσῃ», εἶπεν, «ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν τῆς δικαιοσύνης τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν». Καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπεξηγηματικῶς περιέγραψε τὴν κίβδηλον ταύτην δικαιοσύνην τῆς παρερμηνείας τοῦ ἠθικοῦ νόμου καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς οὐσίας τῆς θρησκείας διὰ τῶν τύπων αὐτῆς. Ἐχαρακτήρισε τὴν δικαιοσύνην τῶν Φαρισαίων ἀφ᾿ ἑνὸς μὲν ὡς ἐπιφανειακὴν καὶ ἐπίπλαστον, ἀφ᾿ ἑτέρου δὲ ὡς ἐπιδεικτικήν, αὐτάρεσκον καὶ φιλοκατήγορον. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς αὐτήν, ἐξέθηκε τὴν ἠθικὴν τῆς Βασιλείας ὡς καθαρόν τι ρεῦμα ζωῆς, ἔχον ὡς πηγὴν τὴν ἀγάπην—ἠθικὴν τῆς καρδίας, οὐχὶ τῆς ἐξωτερικῆς διαγωγῆς, εὐρεῖαν καὶ καθολικήν, ὑπερπηδῶσαν ὅλους τοὺς φραγμοὺς τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς σοφιστείας. Τὴν θρησκείαν τῆς Βασιλείας περιέγραψεν ὡς ταπεινόφρονα καὶ ἁπλῆν ἀφιέρωσιν εἰς τὸν Θεόν, ὡς πίστιν εἰς τὸν Θεόν, τὸν πανάγαθον Πατέρα, καὶ ὡς ἀσυμβίβαστον μὲν πρὸς τὴν κακίαν ἀλλ᾿ ἀφίνουσαν τὴν κρίσιν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων εἰς τὸν Θεόν.

Ἡ ἐπὶ τοῦ Ὄρους ὁμιλία αὕτη ἔκαμε βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἀκροα-

τάς. «Ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, διότι ἐδίδασκεν ὡς ἔχων ἐξουσίαν καὶ οὐχὶ ὡς οἱ Γραμματεῖς» (Ματθ. ζ'. 28). Βεβαίως εἶναι πιθανὸν ὅτι μήτε οἱ ὄχλοι μήτε αὐτοὶ οἱ Δώδεκα ἠννόησαν τὴν διδασκαλίαν ταύτην εἰς ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν· ἐν τούτοις, αὕτη ἀναμφιβόλως ἐξεκαθάρισεν εἰς τὰς ψυχάς των πολλὰς ἐσφαλμένας ἀντιλήψεις περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Τὰς μεγάλας ταύτας ἀληθείας τῆς πρώτης ἐκείνης μεγάλης ὁμιλίας Του ὁ Ἰησοῦς κατόπιν ἐζήτησε νὰ τονίσῃ καὶ ἐντυπώσῃ διὰ ***παραβολῶν.***
Κατὰ τὸ διάστημα τῆς τριετοῦς διακονίας Αὐτοῦ εἶπε πολλὰς παραβολάς, πρὸς ἐξήγησιν ὡρισμένων ἀληθειῶν. Ἐξ ἐκείνων, ἃς ἀναγράφουσιν οἱ Εὐαγγελισταί, ὑπάρχουσιν ὀκτώ, αἵτινες φαίνεται ὅτι ἐλέχθησαν κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου καιρόν, καὶ ἀπέβλεπον εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπόν: Νὰ ἐκθέσουν εἰς ἁπλᾶς εἰκόνας τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Μία ἐκ τῶν παραβολῶν τούτων—ἡ τοῦ σπορέως—ἐμφανίζει τὴν διάφορον ὑποδοχὴν τοῦ λόγου τῆς βασιλείας ὑπὸ διαφόρων τάξεων τῶν ἀκροατῶν αὐτοῦ. Δύο ἄλλαι—ἡ τῶν ζιζανίων καὶ ἡ τῆς σαγήνης τῶν ἰχθύων—περιγράφουν τὴν μοιραίαν ἀνάμιξιν τῶν ἀγαθῶν καὶ πονηρῶν στοιχείων εἰς τὴν βασιλείαν μέχρι τῆς τελικῆς διαλογῆς αὐτῶν. Ἕτεραι δύο παραβολαὶ—ἡ τοῦ κεκρυμμένου θαυμασμοῦ καὶ ἡ τοῦ πολυτίμου μαργαρίτου—εἰκονίζουν τὴν μεγίστην ἀξίαν τῆς βασιλείας καὶ τῆς ἀποκτήσεως μερίδος ἐν αὐτῇ. Ἄλλαι δύο—ἡ τοῦ κόκκου σινάπεως καὶ ἡ τῆς κεκρυμμένης ζύμης—ἐξηγοῦν πῶς ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀναπτύσσεται ἐκ μικρῶν καὶ ἀφανῶν ἀρχῶν εἰς μεγάλην ἔκτασιν καὶ δύναμιν. Ἡ δὲ ὀγδόη παραβολή, ἣν μόνος ὁ Μάρκος ἀναφέρει (δ'. 26), διδάσκει ὅτι ἡ αὔξησις τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων εἶναι βαθμιαία, ὅπως ὁ κόκκος τοῦ σίτου βραδέως καὶ βαθμηδὸν βλαστάνει καὶ ἀναπτύσσεται διαδοχικῶς εἰς χόρτον, στάχυν καὶ σῖτον.

Αἱ παραβολαὶ αὗται καὶ ἄλλαι ἐλέχθησαν ἐνώπιον μικτοῦ καὶ τυχαίου ἀκροατηρίου· καὶ ὅταν οἱ μαθηταὶ ἠρώτησαν τὸν Ἰησοῦν διατί λαλεῖ διὰ παραβολῶν πρὸς τὸν λαόν, Ἐκεῖνος ἀπήντησεν: «Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται» (Ματθ. ιγ'. 11). Ἐξ οὗ ἐμφαίνεται ὅτι ἡ χρῆσις παραβολῶν πρὸς διδασκαλίαν πνευματικῶν ἀληθειῶν ἦτο ἀπαραίτητος διὰ τὸν λαόν, ὅστις πολὺ ὑστέρει εἰς ἀντίληψιν πνευματικῶν πραγμάτων. Ὅτι ὅμως καὶ διὰ τοὺς Δώδεκα ἐχρειάζετο ἡ διὰ παραβολῶν διδασκαλία εἶναι φανερὸν ἐκ τοῦ ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ μαθηταὶ πλέον ἢ ἅπαξ ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Ἰησοῦ τὴν ἐξήγησιν παραβολῶν τινῶν (Ματθ. ιγ'. 36, Μάρκ. δ'. 34). Ἦσαν ἀκόμη νήπιοι εἰς τὴν πίστιν καὶ γνῶσιν τῶν ἀληθειῶν, τῶν ὁποίων βραδύτερον θὰ καθίσταντο οἱ διαπρύσιοι κήρυκες.

2. Τὰ πράγματα, ἅτινα οἱ Δώδεκα εἶχον τὸ προνόμιον νὰ ἴδουν, ἐν σχέσει μὲ τὸ φιλάνθρωπον ἔργον τῆς βασιλείας, ἦσαν ἴσως ἔτι περισσότερον θαυμαστά. Ὅταν ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης, ἀκούσας ἐν τῇ φυλακῇ τὰ ἔργα τοῦ Ἰησοῦ, ἔπεμψε πρὸς Αὐτὸν δύο ἐκ τῶν μαθητῶν του μὲ τὸ ἐρώτημα: «Σὺ εἶσαι ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;», ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἰησοῦ ἦτο: «Ἀπαγγείλατε εἰς τὸν Ἰωάννην ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε· τυφλοὶ ἀναβλέπουσι καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι,

λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται» (Ματθ. ια'. 2—5). Ὅλων τῶν ἔργων τούτων οἱ Δώδεκα ἐγένοντο αὐτόπται μάρτυρες. Ὁ Χριστὸς περιήρχετο τὴν Γαλιλαίαν καὶ ἄλλας περιφερείας «εὐεργετῶν καὶ θεραπεύων πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου» (Πράξ. ι'. 38). Τὰ θαύματα Αὐτοῦ, ὅσα ἱστοροῦνται εἰς τὰ Εὐαγγέλια, ἀποτελοῦν μικρὸν μόνον μέρος τῶν ἀναριθμήτων θεραπειῶν, ἃς ἐνήργησεν. Εἶναι ἁπλῶς μερικὰ δείγματα ληφθέντα ἐκ σωρείας τοιούτων εὐεργετημάτων. Οὕτω λ.χ. ὁ Μάρκος ἀφηγεῖται ὅτι «ἀφοῦ ἔγεινεν ἑσπέρα, ὅτε ἔδυσεν ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους... καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς» (Μάρκ. α'. 32). Τοῦτο δὲ συνέβη εἰς μίαν μόνον ἡμέραν ἐν Καπερναούμ· φαίνεται ὅμως ὅτι τοιαῦται σκηναὶ πολλάκις ἐπανελήφθησαν, διότι ἀλλαχοῦ ἀναγινώσκομεν ὅτι «εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ νὰ μένῃ πλησίον αὐτοῦ ἓν πλοιάριον ἐξ αἰτίας τοῦ ὄχλου, ἵνα μὴ συνθλίβωσιν αὐτόν· διότι πολλοὺς ἐθεράπευσεν, ὥστε ἔπιπτον ἐπ' αὐτὸν ἵνα ἐγγίσωσιν αὐτὸν ὅσοι εἶχον ἀρρωστίας» (Μάρκ. γ'. 9, 10). Καὶ ἄλλοτε πάλιν ἐκ τῆς μεγάλης συρροῆς ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ «δὲν ἠδύναντο μηδὲ ἄρτον νὰ φάγωσι» (Μάρκ. γ'. 20). Ἀκόμη καὶ οἱ ἐχθροί Του, ἔκπληκτοι διὰ τὸ θεραπευτικὸν Αὐτοῦ ἔργον, ἔδιδον τὴν ἐξήγησιν ὅτι διὰ τοῦ Βεελζεβούλ, τοῦ ἄρχοντος τῶν δαιμονίων, ἐνήργει. Ἀλλ' οἱ ὄχλοι «ἐδόξαζον τὸν Θεόν, τὸν δόντα τοιαύτην ἐξουσίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους» (Ματθ. θ'. 8).

Οἱ Εὐαγγελισταὶ δὲν μᾶς λέγουν ποῖαι ἦσαν αἱ ἐντυπώσεις τῶν Δώδεκα ἐκ τῶν φιλανθρώπων τούτων ἔργων τοῦ Διδασκάλου των. Μόνον ὁ Ματθαῖος ἐκδηλοῖ τὴν ἰδικήν του κατάνυξιν, εὑρίσκων ὅτι ἡ θεραπευτικὴ αὕτη δρᾶσις τοῦ Ἰησοῦ ἦτο ἐκπλήρωσις παλαιᾶς προφητείας: «Καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν, ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος, Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε καὶ τὰς νόσους ἐβάστασε» (Ματθ. η'. 17). Καὶ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἀμφιβάλλωμεν ὅτι οἱ Δώδεκα μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἔβλεπον τὸ φιλάνθρωπον τοῦτο ἔργον τοῦ Διδασκάλου καὶ ὅσον προέβαινον καταρτιζόμενοι, τόσον πληρέστερον ἠννόουν τοὺς λόγους Του: «Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, οἱ βλέποντες ὅσα σεῖς βλέπετε». (ἀκολουθεῖ)

ΠΟΙΚΙΛΑ

— *Οἱ Φινλανδοὶ καὶ ἡ Ἁγία Γραφή.* Μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τῆς Φινλανδίας, διὰ τῆς ὁποίας ἐξεχωρεῖτο εἰς τὴν Ρωσσίαν ἡ νῆσος καὶ πόλις Χάγκαϊ, ὁ Φινλανδικὸς πληθυσμὸς ἐγκατέλειψεν σύσσωμος τὴν πόλιν, ἣν οἱ σοβιετικοὶ ὑπάλληλοι καὶ στρατιῶται παρέλαβον κενὴν κατοίκων. Οἱ Φινλανδοί, ἐν τούτοις, ἐγκαταλείποντες τὰς κατοικίας των, ἀφῆκαν εἰς αὐτὰς ἀντίτυπα τῆς Ἁγίας Γραφῆς καθὼς καὶ πολλὰ φυλλάδια θρησκευτικὰ εἰς Ρωσσικὴν γλῶσσαν· καὶ ξένος δημοσιογράφος παρευρεθεὶς κατὰ τὴν κατάληψιν γράφει ὅτι εἶδεν ὄχι ὀλίγους Ρώσσους στρατιώτας νὰ κρύπτουν Γραφὰς καὶ φυλλάδια εἰς τὰ σακκίδιά των. Φαίνεται ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη Χριστιανοὶ εἰς τὴν Ρωσσίαν!